

มาตรา ๑๒ สิทธิสุดท้ายของชีวิตที่เลือกได้ เพื่อสู่ที่ปลายทาง

(ตอน สิทธิที่เลือกในระยะท้ายคือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์)

โดย พญ.อิสริย์ ศิริวรรณกุลธ (นามปากกา Sammon)
สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

มาตรา ๑๒ สิทธิสุดท้ายของชีวิตที่เลือกได้ เพื่อสู่ที่ปลายทาง

(ตอน สิทธิที่เลือกในระยะท้ายคือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์)

โดย พญ.อัสริย์ ศิริวรรณกุลธ (นามปากกา Sammon)
สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

พิมพ์ครั้งแรก	พฤศจิกายน ๒๕๖๘
จำนวน	๓,๐๐๐ เล่ม
ผู้เขียน	พญ.อิสริย์ ศิริวรรณกุลธร (นามปากกา Sammon)
บรรณาธิการ	นายแพทย์สุเทพ เพชรமாக นางจุฑามาศ โมฬี
จัดพิมพ์และเผยแพร่	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ เลขที่ ๘๘/๓๙ หมู่ที่ ๔ ถ.ติวานนท์ ๑๔ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐ โทร ๐๒ ๘๓๒ ๙๐๐๐ www.nationalhealth.or.th
พิมพ์ที่	บริษัท พิมพ์สิริพัฒนา จำกัด ๑๘ ซอยทุ่งมังกร ๘ แขวงนิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐ โทร ๐๙๒ ๒๘๓ ๑๑๕๒

สถิตในดวงใจตราบนิจนิรันดร์

น้อมศิริกราน กราบแทบพระยุคลบาท

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า... นายแพทย์สุเทพ เพชรมาก และคณะเจ้าหน้าที่

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

คำนำ

ในเส้นทางชีวิตของทุกคน “ความตาย” อาจดูเป็นเรื่องไกลตัวและน่ากังวลใจ แต่แท้จริงแล้ว มันคือช่วงเวลาหนึ่งของชีวิตที่เราทุกคนสามารถ “เตรียมตัว” และ “เลือก” ให้เกิดขึ้นอย่างสงบ มีศักดิ์ศรี และเต็มไปด้วยความรักได้

หนังสือ “มาตรา ๑๒ สิทธิสุดท้ายของชีวิตที่เลือกได้ เพื่อสุขที่ปลายทาง” เป็นงานเขียนที่ชวนให้เราได้มอง “ความตาย” ด้วยหัวใจที่อ่อนโยน ผ่านเรื่องเล่าจากชีวิตจริงในรูปแบบเรื่องสั้นที่เข้าใจง่าย และเต็มไปด้วยความหมาย แพทย์ผู้เขียน พญ.อิสริย์ ศิริวรรณกุลธร (นามปากกา Sammon) ได้ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานใกล้ชิดผู้ป่วยและครอบครัว ในวาระสุดท้าย ได้แปรความเจ็บปวดให้กลายเป็นแรงบันดาลใจ เชิญชวนให้เราได้เปิดใจพูดคุยเรื่องที่หลายคนมักหลีกเลี่ยง “เรื่องของความตาย” ด้วยความอ่อนโยนและเข้าใจ

แต่ละเรื่องราวในหนังสือเล่มนี้ไม่ได้เพียงพูดถึง “สิทธิในการเลือกทางเดินสุดท้ายของชีวิต” ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เท่านั้น หากยังสอนให้เราเข้าใจว่า “การเตรียมตัวตาย” ไม่ใช่เรื่องเศร้า แต่คือการดูแลหัวใจของตนเองและคนที่เรารักให้พร้อมรับวันสุดท้ายด้วยความสงบ

ขอขอบคุณ พญ.อิสริย์ ศิริวรรณกุลธร (หมอ Sammon) ที่ใช้พลังแห่ง
เรื่องเล่า ถ่ายทอดคุณค่าของชีวิตและความตายอย่างงดงาม ให้เราได้เข้าใจว่า
“การวางแผนชีวิตในระยะท้าย” คือของขวัญล้ำค่าที่เรามอบให้ตัวเองและครอบครัว

ขอให้หนังสือเล่มนี้เป็นแรงบันดาลใจให้ทุกคนได้หันกลับมาคิด พุด และ
เตรียมตัวอย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้ “วันสุดท้าย” ไม่ใช่วันแห่งความกลัวหรือความเสียใจ
หากแต่เป็นวันที่เราได้เลือก เดินทางจากไปอย่างสงบ งดงาม และมีคุณค่าสมศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์

(นายแพทย์สุเทพ เพชรமாக)

เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

คำนำผู้เขียน

เรื่องสั้นทั้งห้าเรื่องนี้ได้แรงบันดาลใจมาจากประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยในฐานะที่ผู้เขียนเป็นแพทย์ดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง ผู้เขียนได้พบว่าหลายครั้งความทุกข์ของผู้ป่วยและครอบครัวไม่ได้เกิดมาจากโรคร้ายเท่านั้น แต่เกิดจากการไม่เคยได้พูดคุยกัน ถึงสิ่งที่แต่ละคนต้องการอย่างแท้จริง

ผู้ป่วยประคับประคองในโรงพยาบาล ผู้ป่วยประคับประคองในชุมชนยอจดอยที่บ้าน และที่หอพักที่ผู้เขียนนำเสนอนี้ สะท้อนให้เห็นว่า การดูแลแบบประคับประคองไม่ได้หมายถึงยุติการรักษา หากแต่คือการดูแลให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ และให้ครอบครัวสามารถก้าวผ่านความสูญเสียได้อย่างดี ผู้เขียนหวังว่าเรื่องราวเหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิทธิในการตัดสินใจดูแลตนเองในวาระสุดท้ายมากขึ้น ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำหนังสือแสดงเจตนาฯ กล้าที่จะเปิดใจพูดคุยกับคนที่รัก และมองเห็นว่าการตายดี คือส่วนหนึ่งของศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

Sammon

(พญ.อิสริย์ ศิริวรรณกุลธร)

แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว โรงพยาบาลนครพิงค์

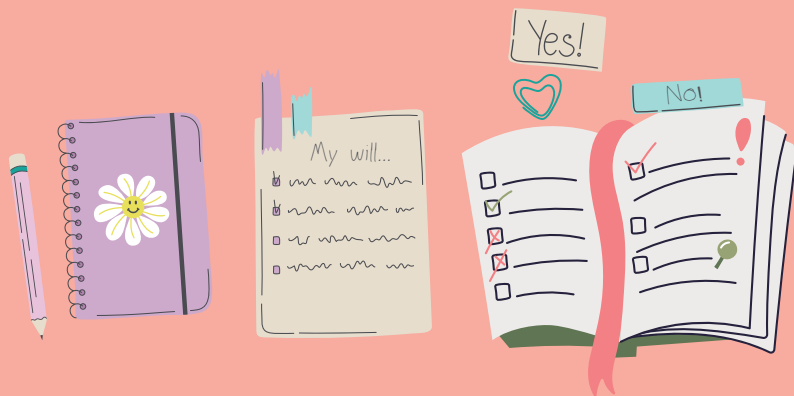
นักเขียนนวนิยาย และบทโทรทัศน์

สารบัญ

ตอนที่ ๑: ...รู้อะไรไม่เท่า รู้อย่างนี้...	หน้า ๘
ตอนที่ ๒: ...Project ‘e – Living Will’...	หน้า ๒๔
ตอนที่ ๓: ...เบาใจ ตายไม่แพง	หน้า ๓๖
ตอนที่ ๔: ...บ้านม่อนเหนือ...	หน้า ๕๐
ตอนที่ ๕: ...หอพักใจ...	หน้า ๖๔

ตอนที่ ๑

...รู้อะไรไม่เท่า รู้แบบนี้...

วาระสุดท้ายและความตายไม่ใช่เรื่องไกลตัวอย่างที่คิด
เริ่มวางแผนดูแลตนเองล่วงหน้ากันสักนิด
ก่อนที่จะสายเกินไป

“รู้อะไรก็ไม่เท่า รู้จริง”

สิ่งนี้เป็นสิ่งที่แม่ชอบพูดกับเขาเสมอเวลาที่เขาทำเรื่องผิดพลาด มันไม่ใช่คำพูดเชิงลบ สำหรับเขามันเป็นคำพูดที่ทำให้กำลังใจมากกว่า เพราะอย่างน้อยเขาก็ยังมีโอกาสรู้ในสิ่งที่ยัง 모르 แต่บางอย่างก็น่าเสียดายที่เขากลับรู้ช้าจนเกินไป

ปณณวิชญ์ ชายหนุ่มอายุ ๓๕ ปี ก็วนเวียนอยู่กับการทำงานเพื่อเลี้ยงภรรยา กับลูกอีกสองคน ปณณทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจเพื่อให้ภรรยาได้ใช้ชีวิตสุขสบาย และลูกๆ ได้เรียนในโรงเรียนที่ดี งานโปรแกรมเมอร์เป็นงานที่ได้เงินเดือนดี แต่แลกมากับสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ลูกค้าเร่งงานด่วนเช่นวันนี้

“พี่ปณ โบว์ไปนอนก่อนนะ” ภรรยาของปณเดินเข้ามาพูดกับเขา

“อืม” ปณตอบสั้นๆ เพราะกำลังเพ่งสมาธิกับโค้ดที่เขาต้องแก้

โบว์ยืนมองปณด้วยสายตาเป็นห่วงเป็นใย “พี่ปณไม่ได้หลับได้นอนมาคืนที่สามแล้วนะ จะไหวหรือ”

“ไม่ไหวก็ต้องไหว ลูกค้าจะเอางานวันพรุ่งนี้แล้ว” ปณพูดโดยไม่ละสายตาจากหน้าจอ

หญิงสาวถอนหายใจเบาๆ ก่อนจะเดินขึ้นไปชั้นสองเพื่อเข้าห้องนอน แม้เสียงประตูห้องนอนจะปิดลง แต่เสียงร่ำไห้ลงบนคีย์บอร์ดยังคงดังต่อเนื่องไม่มีหยุดพัก

โทรศัพท์มือถือของปิ่นสั้น ปิ่นหันไปมอง ในใจคาดไว้ว่าจะเป็นสายโทรเข้าจากลูกค้า แต่คนที่โทรเข้ามามีชื่อว่า ‘Mom’

“แป๊ปนี่นะ” ชายหนุ่มพูดกับลูกทีมที่อยู่ในdiscordซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่เขาใช้สำหรับคุยงานในทีมโปรแกรมเมอร์ ก่อนจะกดรับสาย

“ฮัลโหลแม่”

“ปิ่น แม่มีเรื่องรบกวนหน่อย”

นั่นเป็นสิ่งที่ปิ่นไม่อยากได้ยินที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เขางานยุ่งขนาดนี้ “รับมัยแม่ ตอนนี้นางผมเดือดมาก”

“จะว่ารับก็ไม่รับหรอก แม่ไปปรึกษาความดันที่โรงพยาบาลแล้วเจอป้ายเกี่ยวกับเอกสารนี้ แม่ก็เลยอยากคุยกับปิ่น”

“เอกสารอะไร”

“หนังสือแสดงเจตนา ไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุข ที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต”

เมื่อได้ยินดังนั้น นิ้วมือที่กำลังรวบอยู่บนคีย์บอร์ดก็หยุดนิ่ง “มันคืออะไรนะแม่”

“ปณรุ้มัยว่าเราเลือกได้นะว่าเราต้องการให้หมอซื้อชีวิตรีเปลา” เสียงของแม่ฟังดูตื่นเต้น แต่ฟังแล้วกลับทำให้ปณรุ้สับสนใจหายอย่างน่าประหลาด การพูดคุยเรื่องความตายสำหรับเขาเหมือนเป็นलगร้ายมากกว่า

“แม่จะมาคิดเรื่องนี้ทำไม แม่ยังไม่เป็นอะไรสักหน่อย” ในขณะเดียวกัน ลูกทีมของปณส่งข้อความมาบอกว่าตอนนี้งานกำลังมีปัญหา ต้องการให้ปณเข้าไปช่วยดูด่วน “แค่นี้ก่อนนะเดี๋ยวไว้อ่อยคุยกัน”

“โอเค” แม่ของปณตอบเสียงอ่อยๆ ก่อนจะวางสายไป

ปณนั่งนิ่งๆ เพื่อตั้งสติพักหนึ่ง ความจริงแล้วปณกับแม่ไม่ได้มีปัญหาอะไรกัน เพียงดาว หรือว่า ดาว แม่ของเขาเป็นผู้หญิงร่างเล็กที่น่ารักอ่อนหวาน หลังจากที่ย้ายร้างกับพ่อ เธอก็ยืนหยัดที่จะดูแลปณให้ดีที่สุดเพียงลำพัง ปณไม่เคยทะเลาะกับแม่เลย มีแค่ช่วงหลังจากปณแต่งงานมีครอบครัว ที่เขากับแม่ติดต่อน้อยลงกว่าเมื่อก่อน ปณรักแม่มากเท่าที่ลูกชายคนหนึ่งจะรักแม่ได้ ดังนั้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความตายของแม่ ปณมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว เพราะเพียงดาวมีโรคประจำตัวเพียงความดันโลหิตสูงเท่านั้น ไม่ได้มีโรคอะไรที่รุนแรงจนทำให้ต้องคิดเรื่องชีวิต ในตอนนี้ ปณถอนหายใจยาวๆ หนึ่งครั้งก่อนจะเปิดโปรแกรมทำงานของเขาต่อ

เสียงไซเรนรถพยาบาลที่ดังสนั่นจากถนนนอกบ้านทำให้ปิ่นสะดุ้งตื่น ลืมตาพบว่าตัวเองม่อยหลับคาโต๊ะทำงาน ปิ่นหันไปมองนาฬิกาบอกเวลาหกโมงครึ่งยามเช้า ชายหนุ่มมียัดเหยียดร่างกายเพื่อสลัดความเมื่อยล้า แต่ไม่สามารถสลัดความรู้สึกสังหรณ์ใจอะไรบางอย่างออกไปได้

โบว์จูงมือลูกชายวัยห้าและหกขวบเดินลงมาจากชั้นบน เมื่อเธอเห็นสภาพสามีมองเธอก็ถอนหายใจ “เห็นมัย สุดท้ายก็หลับอยู่ดี แบบนี้ไม่ดีต่อสุขภาพเลยนะ บอกแล้วให้ขึ้นไปนอนด้วยกันดิๆ”

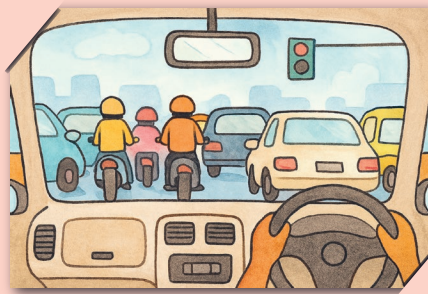
ปิ่นลุกขึ้นยืน นวดหัวตาที่หนักอึ้ง “วันนี้หลังส่งลูกเสร็จ ไปแวะที่บ้านแม่แป๊บหนึ่งได้มัย”

“ได้สิ เตี่ยวโบว์ขับรถให้ ดูสภาพพี่ขับไม่ไหวแน่ๆ” โบว์พาลูกไปนั่งรอที่โต๊ะกินข้าว “แม่พี่ปิ่นอยากได้อะไรรีเปลา”

สิ่งที่แม่อยากได้คงจะเป็นการคุยเรื่องเมื่อคืนที่คุยค้างเอาไว้ แต่ปิ่นไม่รู้จะบอกกรรยายังไง “คงไม่อยากได้อะไรหรอก พี่แค่อยากไปเยี่ยม”

โบว์มองปิ่นอย่างสงสัย เพราะปกติเขาจะไม่ค่อยร้องขอออกไปไหนในช่วงเวลาทำงานของเขากำลังเดือดแบบนี้ “โอเค งั้นพี่ไปอาบน้ำแต่งตัวก่อนไป”

ปิ่นพยักหน้า ก่อนจะเดินขึ้นไปที่ชั้นสองของบ้าน โบว์มองตามปิ่นไป เธอเองก็รู้สึกสังหรณ์ใจอะไรบางอย่างเช่นกัน

เพียงดาวไม่รับโทรศัพท์

ปณมองโทรศัพท์ในมืออย่างร้อนใจแล้วกดโทรออกเป็นสายที่ลืบ โบว์ที่กำลังขับรถอยู่เหลือบมองสามีเป็นระยะ ชายหนุ่มฟังเสียงรอสายจนกระทั่งตัดไปอีกครั้ง ยิ่งทำให้ปณรู้สึกนั่งไม่ติด เงยหน้ามองถนนที่เบื้องแน่นไปด้วยรถยนต์และจักรยานยนต์ ทำให้การจราจรติดขัดในทุกเส้นทางที่พวกเขา กำลังจะไป

“แม่อาจจะอาบน้ำอยู่ก็ได้” โบว์พยายามพูดให้ปณใจเย็นลง

“แต่ที่นี่นานมากแล้วนะ พี่พยายามโทรตั้งแต่เราเพิ่งออกจากบ้าน” ปณกดโทรออกอีกครั้ง ซึ่งผลลัพธ์ยังคงเหมือนเดิม ก็คือไม่มีใครรับสาย

“อีกสิบห้านาทีก็ถึงแล้ว” โบว์ขยับดู map บนหน้าจอ “ถ้าหลุดแยกนี้ก็ขับไปได้เรื่อยๆ แล้วละ”

ปณวางโทรศัพท์ลงบนตัก พยายามแสดงอาการให้ดูเย็นลงทั้งๆ ที่ข้างในร้อนรุ่มราวกับมีกองไฟสุ่มอยู่ข้างในอก

หลังจากหลุดสี่แยกไฟแดงที่รอนานชั่วมกับชั่วกัลป์นี้ไปได้ โบว์ก็เหยียบคันเร่งอย่างรวดเร็วเพื่อให้ถึงที่หมายเร็วขึ้น หัวใจของปณเต้นแรงเมื่อได้เห็นรั้วบ้าน

ของแม่ตรงหน้า เพียงดาวยังคงอยู่ที่บ้านหลังเก่าหลังเดียวกันกับที่ปณเดิบโตขึ้นมา เป็นบ้านเดี่ยวสองชั้นหลังเล็ก บนพื้นที่ประมาณหนึ่งร้อยตารางวา หากเพียงดาว ชายบ้านหลังนี้ ก็น่าจะไ้ราคาไม่ต่ำกว่าสิบล้านเพราะทำเลใจกลางย่านเศรษฐกิจ แต่แม่ยืนยันที่จะไม่ขาย เพราะบ้านหลังนี้ซื้อด้วยน้ำพักน้ำแรงทั้งชีวิต เป็นความภาคภูมิใจอย่างที่สุดในชีวิตของเธอ

โบว์จอตลอดที่หน้าบ้านของเพียงดาว ปณสังเกตเห็นความผิดปกติได้ทันที เพราะไฟรั่วยังคงเปิดทิ้งเอาไว้ ปกติเพียงดาวจะเข้มงวดมากเรื่องการเปิดไฟ โดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะไฟนอกบ้านหลังจากที่ฟ้าสว่างแล้วเช่นนี้ แม่ของเขาไม่มีทางปล่อยเอาไว้แน่ เมื่อเห็นดังนั้นปณก็ไม่รอช้า รีบลงจากรถแล้วพุ่งไปไขแม่กุญแจ และเปิดประตูรั้วหน้าบ้านออก

ปณไม่รอโบว์จอตลอดให้เรียบริ้อย ชายหนุ่มตัดสินใจวิ่งเข้าไปข้างในในที่บ้าน หยิบกุญแจขึ้นมาไขประตูเปิดออกไปยังห้องรับแขกที่เป็นเหมือนห้องเก็บความทรงจำของเจ้าของบ้าน บนผนังเต็มไปด้วยรูปภาพของเพียงดาวสมัยที่ยังทำงานธนาคาร รูปถ่ายร่วมกับเด็กชายปณ ลูกชายคนเดียวของเธอ ในอิริยาบถต่างๆ รูปถ่ายของเพียงดาวกับปณตอนที่เป็นนักศึกษา และรูปที่ใหญ่ที่สุดในห้องนี้ก็คือภาพถ่ายตอนที่ปณรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์

กลางห้องนั้น ปณมองเห็นว่ามีร่างของเพียงดาวที่นอนคว่ำหน้า แน่นิ่งอยู่บนพื้น

ประตูห้องฉุกเฉินเปิดออก ร่างสูงของนายแพทย์ประสิทธิ์พงศ์ หรือหมอเม่น ศัลยแพทย์ระบบประสาทวัย ๔๕ ปี ก้าวเดินเข้ามาอย่างเร่งรีบ หมอบิว แพทย์อินเทิร์นเวรห้องฉุกเฉินรีบพุ่งตรงเข้ามาหาเขาทันที

“อาจารย์คะ เติงนี่ค่ะ” แพทย์สาวเดินนำหมอเม่นไปยังเตียงของคนไข้หญิงสูงอายุที่นอนไม่มีสติ และถูกใส่ท่อช่วยหายใจไปแล้ว

“ขอดู CT brain หน่อย” เม่นหันไปพูดกับบิวก่อนจะตรงเข้าไปทำการตรวจร่างกายคนไข้อย่างละเอียด เม่นหยิบไฟฉายออกมาส่องดูการตอบสนองของรูม่านตา ใช้ข้อนิ้วมือกดบริเวณกระดูกกลางหน้าอกเพื่อกระตุ้น ซึ่งเม่นพบว่าคนไข้แทบไม่มีการตอบสนองเลย

“ทางนี้ค่ะอาจารย์” บิวเปิดภาพเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ขึ้นหน้าจอมอนิเตอร์ที่อยู่ใกล้ที่สุด นายแพทย์เดินเข้ามามองดูภาพอย่างพิจารณา สิ่งที่เขาเห็นทำให้ดวงตาของเขาเบิกกว้าง

“คนไข้มีโรคประจำตัวอะไรบ้างนะ”

“ในประวัติมีแค่ Hypertension รับยามาตลอดค่ะอาจารย์”

“แล้วมีแรงล่ะ”

อินเทิร์นสาวส่ายหัว นั่นทำให้เม่นนั่งเฉยไปพักหนึ่ง เพราะภาพจากเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์สมองไม่ได้มีแค่เพียงเลือดออกในสมอง แต่ยังมีก้อนเนื้อหลากหลาย

ขนาดกระจายไปยังจุดต่างๆ ของสมอง ทำให้สมองของคนไข้บวมจนแทบจะล้นออกไปจากกะโหลกศีรษะ

เม่นรู้ว่านี่คงจะเป็นข่าวร้ายที่สุดที่เขาจะต้องแจ้งญาติ เขามีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับโรคทางสมองเยอะมาก บอกได้เลยว่าพยากรณ์โรคของคนไข้รายนี้ดูแย่แท้ทีเดียว

“เรียกญาติมาคุยกับผมหน่อย” เม่นหันไปพูดกับบิว แพทย์สาวพยักหน้า แล้วรีบเดินไปประกาศเชิญญาติของคนไข้ให้เข้ามาในห้องฉุกเฉิน

ภายในห้องแยกที่ทั้งเงียบเชียบและเยือกเย็น หมอเม่น หมอบิว ป๊น และ โบว์ กำลังนั่งอยู่บนเก้าอี้ล้อมเป็นวงกลม ป๊นจ้องมองเม่นเขม็ง ดวงตาของเขาแดงก่ำและรินน้ำตาหลังจากที่ได้ฟังหมอเม่นอธิบายเรื่องตัวโรคไปเมื่อครู่

“แม่ผมเป็นมะเร็งงั้นหรอครับ”

“ดูจากเอกซเรย์คอมพิวเตอร์แล้ว มีความเป็นไปได้สูงว่าเป็นมะเร็งที่แพร่กระจายมาจากที่อื่น”

“ตั้งแต่เมื่อไหร่”

“น่าจะสักพักแล้วครับ แต่คุณเพียงดาวไม่มีอาการ เพิ่งมาเจอพร้อมกับมีเลือดออกในสมองวันนี้” เม่นประเมินดูปฏิกิริยาของป๊น เมื่อเห็นว่าป๊นนิ่งเฉย เขาจึงพูดต่อ “การแก้ไขสถานการณ์ในตอนนี้คือการผ่าตัดเพื่อระบายความดัน

ออกจากกะโหลกศีรษะ แต่ผมก็ไม่สามารถการันตีได้ว่าหลังผ่าตัด ผู้ป่วยจะสามารถกลับมาฟื้นมีสติได้เหมือนเดิม”

“หมอพูดแบบนี้ แปลว่าผมไม่มีปัญญารักษาแม่ผมใช่ไหม” จู่ๆ น้ำเสียงของปณก็เปลี่ยนไปเป็นคนละคน เต็มไปด้วยความโกรธและความคับข้องใจ ทำให้ผู้เป็นภรรยาถึงกับต้องรีบจับแขนเขาให้ใจเย็นลง

“หมอไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้นครับ แค่จะบอกว่าการรักษาคนไข้หลังจากนี้จะเป็นหนทางที่ไม่ง่าย ต้องผ่านการทำหัตถการมากมาย แล้วผลลัพธ์ก็อาจจะไม่ได้ออกมาดีอย่างที่เราหวัง หมอก็เลยอยากรจะถามว่าคนไข้เคยได้แสดงเจตนาเกี่ยวกับการกู้ชีพไว้รึเปล่า”

คำถามนี้ทิ่มแทงเข้ามาในหัวใจของปณ เพราะนั่นเป็นสิ่งที่แม่อยากจะพูดกับเขาตั้งแต่เมื่อคืนนี้ แต่ปณกลับให้ความสำคัญกับงานมากกว่า ความจริงนี้มันยากเกินกว่าที่จะรับไหว ความรู้สึกผิดท่วมท้นขึ้นมาในหัวใจจนเขาไม่สามารถทำความเข้าใจและรับฟังข้อมูลจากแม่นี้ได้ดี “หมอก็ทำสิ่งที่ควรทำไปสิครับ มะเร็งก็ยังไม่ทันจะได้รักษา คุณจะทำอะไรให้แม่ของผมตายโดยไม่ทำอะไรเลยงั้นหรอ”

หมอบิวมองหน้าอาจารย์เม่นอย่างหนักใจ ศัลยแพทย์เองถึงกับถอนหายใจออกมาเบาๆ บรรยายกายภายในห้องหนักอึ้งจนแทบหายใจไม่ออก “หมายความว่า ถ้าคนไข้หัวใจหยุดเต้น...”

ปณลุกขึ้นพรวด ทำเอาทุกคนในห้องตกใจกันถ้วนหน้า “หมอบิวไม่ต้องถามอะไรผมอีกแล้ว ผมอยากให้หมอทำอะไรก็ได้ให้แม่ของผมรอดชีวิต แล้วก็ได้รับการมะเร็งให้หายขาด” หลังจากพูดจบ ปณก็เดินออกไปจากห้องทันที โบว์ต้องรีบหันมายกมือไหว้ขอโทษหมอเม่นและหมอบิว

“ขอโทษแทนพี่ปณด้วยนะคะ คุณหมอ ตอนนี้ขอให้คุณหมอบิวทำตามพี่ปณบอกไปก่อนนะคะ” โบว์ลุกขึ้นยืนแล้วเดินตามสามีของเธอออกไป หลังจากที่ยังสองออกไปจากห้องแล้ว เม่นก็หันไปมองอินทิราสาวที่กำลังนั่งอึ้ง

“รู้สึกยังไง” ศัลยแพทย์เอ่ยถาม

“หนักใจกันทุกฝ่ายเลยคะ” บิวตอบตามความรู้สึกของเธอจริงๆ “ลูกชายก็อยากให้แม่รอดชีวิต แต่ทางฝั่งหมอก็มองว่าโอกาสที่จะกลับไปปกติได้น้อยมาก แล้วอีกอย่างเราไม่มีทางรู้เลยว่านี่เป็นสิ่งที่คนไข้ต้องการจริงๆ รีบเล่า”

“ถ้าอยากให้คนอื่นรู้ ก็ต้องสื่อสารออกมาก่อนที่จะไม่มีโอกาสละนะ ไม่อย่างนั้นก็จะเป็นคนอื่นที่ตัดสินใจแทนเราแบบนี้” หมอเม่นลุกขึ้นยืน “ผมจะ set OR ฝากดูแลคนไข้ระหว่างรอเรียกเข้าห้องผ่าตัดด้วย”

“ได้ค่ะอาจารย์” บิวตอบรับอย่างขะมักเขม้น

“พี่ปณคะ พี่ปณ” โบว์เขย่าเรียกปณที่กำลังนั่งก้มหน้าจิบหลอดบนม้านั่ง
หน้าห้องผ่าตัด ปณสะดุ้งตกใจแล้วมองไปรอบๆ

“แม่ละ แม่ออกมารียัง”

โบว์ส่ายหัว “ยังเลยคะ พี่ปณกลับไปนอนที่บ้านก่อนมัย”

“ไม่ละ พี่จะรอแม่ของพี่ตรงนี้” ปณลุกขึ้นยืนอย่างรวดเร็ว แต่ด้วยร่างกาย
ที่อ่อนล้าจากการพักผ่อนไม่เพียงพอทำให้ขาอ่อนนุ่มรู้สึกหน้ามืดจนเซถลาไปข้างๆ
โบว์รีบลุกขึ้นไปพยุงไม่ให้ปณล้ม

“กลับไปนอนก่อน ถ้าพี่เป็นอะไรไปอีกคน โบว์ก็ไม่ไหวเหมือนกันนะ”
ผู้เป็นภรรยาเริ่มใช้ไม้แข็งกับปณด้วยการเอ็ดใส่เสียงดังขึ้น “ไปนอนที่บ้านแม่ก็ได้คะ
ใกล้ๆ นี่เอง เตียวโบว์ไปส่ง ถ้าคุณหมอผ่าตัดเสร็จ เขาก็น่าจะโทรแจ้งอยู่แล้ว”

ปณียังอยากจะดื้ออยู่ต่อ แต่ร่างกายของเขาส่งสัญญาณประท้วงหนักขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดปณีก็นึกหน้ายอมนที่จะกลับไปนอนพักที่บ้านของแม่ก่อนสักพัก แล้วค่อยกลับมาที่โรงพยาบาล

ปณกลับมาที่บ้านของเพิงดาวเพิงลำพังในขณะที่โบว์ขับรถออกไปรับลูกๆ ของพวกเขาที่โรงเรียน แทนที่ปณจะรีบทิ้งตัวลงนอน เขากลับใช้เวลาในการเดินดูรูปที่ติดอยู่บนฝาผนัง รูปภาพเหล่านี้เป็นเหมือนไดอารี่การเดินทางระหว่างเขากับเพิงดาว เขาไม่เคยจินตนาการถึงวันที่แม่จะไม่อยู่กับเขาอีกต่อไปแล้วเลยด้วยซ้ำ มองว่าเป็นเรื่องที่ยังไกลตัว มองว่าแม่ของเขาแข็งแรง ช่วยเหลือตัวเองได้ดี

ที่ไหนได้ ทุกอย่างมันกลับเกินความคาดหมาย รวดเร็วกว่าที่เขาคิดไปมากโข

ปณเดินไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเห็นว่ามีแผ่นกระดานเอสีวางอยู่บนโต๊ะกินข้าว เอกสารนั้นจั่วหัวไว้ว่าเป็น ‘หนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย’ ที่จัดทำโดยโรงพยาบาล

นี่น่าจะเป็นเอกสารที่แม่พูดถึงเมื่อคืนนี้ บนแผ่นกระดานนั้น เพิงดาวได้กรอกชื่อ ที่อยู่ เลขบัตรประชาชน และวันที่ของเมื่อวานทิ้งเอาไว้ นอกจากนี้เธอยังได้ติ๊กถูกในช่อง ‘ไม่ต้องการให้ใส่ท่อช่วยหายใจ ไม่ต้องการให้ช็อคไฟฟ้าหัวใจ

ไม่ต้องการยากระตุ้นความดัน และหัตถการที่สร้างความทุกข์ทรมานใดๆ’ และได้ระบุผู้แสดงเจตนาแทนว่าเป็น นายปณณวิชญ์ โดยเอกสารนี้ยังคงรอคอยลายเซ็นได้จากเจ้าของชื่อนี้

ปัญพลิกแผ่นกระดาษคู่อีกด้าน พบกับตัวหนังสือของแม่ที่เขียนด้วยลายมือที่เรียบร้อยอ่านง่าย ใจความว่า

‘ปณกำลังทำงานยุ่งๆ ก็เลยเขียนเอาไว้ก่อนกันลิ้ม ที่แม่ทำเอกสารนี้ ก็เพราะว่าแม่อายุเยอะแล้ว อะไรก็เกิดขึ้นได้เสมอ จงใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท จงคำนึงถึงเสมอว่าสักวันหนึ่ง วาระสุดท้ายของเราต้องมาถึง มันใกล้ตัวกว่าที่คิดอยู่นะลูก แม่ไม่อยากให้วันหนึ่งปัญต้องมารู้สึกว่า รู้อย่างงี้ ฉันดูแลสุขภาพดีกว่า รู้อย่างงี้ ฉันเตรียมตัวเรื่องความตายไว้ล่วงหน้าดีกว่า รู้อย่างงี้ ฉันคุยกับครอบครัวไว้ตั้งแต่เนิ่นๆ ดีกว่า รู้อย่างงี้ เราทำหนังสือแสดงเจตนาที่มีกฎหมายรองรับแบบนี้ดีกว่า

วาระสุดท้ายของแม่ ถ้ามันมาถึง แม่ไม่ต้องการความเจ็บปวดทรมาน ปณน่าจะรู้จักแม่ดีที่สุด รู้ว่าแม่รักบ้านหลังนี้แค่ไหน ลมหายใจสุดท้ายของแม่ แม่ขอกลับมาที่บ้านนะลูก ถ้าลูกทำตามที่ต้องการ ขอให้ลูกของแม่ มีความสุขความเจริญยิ่งขึ้นไป อย่าลืมที่แม่เคยพูดกับปัญตลอด ว่ารู้อะไร ก็ไม่เท่ากับรู้ใจ’

หลังจากอ่านจบ น้ำตาก็ไหลพรากออกมาอย่างควบคุมไม่ได้ ปัญกอดเอกสารนั้นแนบอกแล้วร้องไห้สะอึกสะอื้น ทరుกลงไปนั่งบนพื้น

“ทำไมเมื่อคืนผมถึงไม่ยอมคุยกับแม่” ปันพูดกับตัวเอง พึมพาย สะอื้นจนตัวโยน “ทำไมผมถึงไม่เคยรู้เรื่องพวกนี้เลย ทำไมไม่มีใครบอกผมเลย ทำไม”

บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ กลายเป็นประโยชน์ที่ปันสามารถท่องจำได้อย่างขึ้นใจ ปันเงยหน้าขึ้นมองเขม่าคว้นที่ลอยออกมาจากปล่องเมรุเผาศพด้วยจิตใจที่สงบ เพราะปันมั่นใจว่าเขาได้ทำตามสิ่งที่แม่ของเขาต้องการแล้วจริงๆ

หลังจากเพียงดาวเข้ารับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ สัญญาณชีพของเธอก็ไม่ค่อยสู้ดีนัก การตื่นรู้ตัวไม่ได้ดีขึ้นเลย เพียงดาวต้องต่อสู้กับการติดเชื้อที่ปอดและยากกระตุ้นความดันหลายขนาน ทุกครั้งที่ปันเข้าไปเยี่ยมแม่ เขาจะได้เห็นว่ามีมือเท้าของเธอมีสีม่วง และมีรอยซ้ำที่แขนหลายจุดจากการเจาะเลือดวันละหลายครั้ง ท่อช่วยหายใจที่คาอยู่ที่ปากนั้นดูไม่น่าสุขสบายเลย แล้วที่สำคัญ ความประสงค์ที่จะกลับไปใช้ลมหายใจสุดท้ายที่บ้านที่เธอรักก็จะเป็นไปไม่ได้เลยถ้าเธอยังคงติดอยู่กับเครื่องช่วยหายใจแบบนี้

นี่คือความทุกข์ทรมานที่เพียงดาวไม่ต้องการ และนั่นทำให้ปัญตัดสินใจว่าเขาจะทำเพื่อแม่เป็นครั้งสุดท้าย เขานำหนังสือแสดงเจตนาฯ ของแม่มาให้หมอเม่นดู และยืนยันว่าเขาจะทำตามความประสงค์ของแม่ หมอเม่นส่งปรึกษาให้ทีมดูแลผู้ป่วย

ประคับประคองเข้ามาดูแลต่อทันที และภาพสุดท้ายที่แม่นำได้เห็น ก็คือแม่ที่ได้แต่งตัวสวย ถอดท่อช่วยหายใจออก และนอนอย่างสงบอยู่บนเตียงของตนเอง ในบ้านที่เธอรัก ปณสังเกตเห็นว่าสีหน้าของแม่นั้นผ่อนคลายกว่าตอนที่อยู่โรงพยาบาลมากนัก ยิ่งเป็นเครื่องยืนยันว่านี่คงจะเป็นสิ่งที่แม่ต้องการมากจริงๆ

โบว์เดินเข้ามายืนข้างๆ ปณ เธอมองปณด้วยสายตาเป็นห่วงใย

“ถ้าผมไม่ทำตามที่คุณแม่บอก” ปณเอ่ยในขณะที่ต่ายยังคงมองไปทางเมรุเผาศพ “ท้ายที่สุดผมก็คงจะได้มามีมุมมองภาพแบบเดียวกันนี้อยู่ดี แต่ความรู้สึกคงจะต่างกันมาก”

“ดีแล้วค่ะ” หญิงสาวเอื้อมมือมาจับมือของสามีแล้วบิบบเบาๆ ให้กำลังใจ “ไว้เราสองคนมาคุยกันเรื่องวางแผนดูแลตัวเองล่วงหน้ากันบ้าง ดีมั้ย เวลาฉุกเฉินขึ้นมาจะได้ไม่ต้องหนักใจคิดแทนกัน”

“เห็นด้วยนะ แม่ทำให้พี่เห็นว่าอะไรก็เกิดขึ้นได้จริงๆ”

“จะได้ไม่ต้องมานั่ง รื้ออย่างจ้ รีบทำหนังสือตั้งแต่ตอนที่เรายังทำได้ดีกว่า”
โบว์พูดต่อประโยคของปณ

ปณหันไปมองภรรยาแล้วยิ้มออกมาบางๆ “ใช่เลย”

ตอนที่ ๒

...Project 'e-Living Will'...

หนังสือแสดงเจตนาฯ ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในรูปแบบ
กระดาษเท่านั้น แต่ยังสามารถจัดเก็บในรูปแบบ
อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อตอบโจทย์โลกสมัยใหม่
ที่เชื่อมต่อข้อมูลในระบบสุขภาพได้อย่างไร้รอยต่อ

“โอ๊ย ทำโปรเจกต์เรื่องอะไรสินะ” สไปรท์ นักศึกษาแพทย์หนุ่มชั้นปีที่หกหรือที่เรียกกันว่า เอ็กซ์เทิร์น บ่นออกมาเสียงดังพลางบิตซีเกียจ “เหลือเวลาคิดอีกแค่สามวัน ต้องส่งหัวข้อให้อาจารย์แล้ว”

“นายอยากทำเรื่องห้องฉุกเฉินมีคนไข้ไม่ฉุกเฉินเยอะเกินไปไม่ใช่เหรอ”
อดี้หันไปหาคนที่ผู้เป็นเพื่อนร่วมกลุ่มอีกคน

“คนทำเยอะแล้ว เชื้อฉนั้นสิ” กันกันรีบโต้กลับทันที “ไหนๆ ก็ออกมารพ. ไกลขนาดนี้แล้ว เราก็ต้องทำเรื่องที่มันจึ้งๆ ไม่ซ้ำใครหน่อย”

“อะไรมันจะจึ้งได้วะ นี่มันงานวิชาคอมเมเดนนะ ไม่ใช่คิดบทซีรีส์แนวต้ง”
อดี้เอ็ดกลับ

“เอ้อ หรือว่าเราทำโปรเจกต์ให้ความรู้คนไข้ผ่านซีรีส์แนวต้งกันตึ๋ม” กันกัน
ยังคงไม่หยุดเสนอไอเดีย “ทำเป็นซีรีส์วายก็ได้ แมสแน ได้เอนเกจเต็มๆ”

“ใครเล่นเป็นพระเอก”

“ฉนั้นกับนายไง”

“ไม่เอาเว้ย!”

สไปรท์มองอดี้กับกันกันเถียงกันแล้วก็ได้แต่ถอนหายใจดัง เพราะสองคน
นี้มักหาเรื่องไร้สาระถกเถียงกันได้อยู่เสมอ สไปรท์เป็นคนจริงจังและเป็นการเป็น
งานมากที่สุดแล้ว เขาจึงกลายเป็นหัวหน้ากลุ่มไปโดยปริยาย สไปรท์มองไปรอบๆ

ห้องฉุกเฉินที่ทั้งสามกำลังอยู่เวลานอกเวลาราชการตามที่แพทย์พี่เลี้ยงได้มอบหมายไว้ ยกมือขึ้นขยับแว่นตาครุ่นคิด “ถ้าจะคิดก็คิดให้มันได้ตอนนี้แหละ ก่อนที่คนไข้จะมา เดียวก็เย็นจนคิดอะไรไม่ออก”

เอ็กซ์เทิร์นหนุ่มทั้งสามนั่งนิ่งเงียบกันไปพักหนึ่ง ใครบอกว่าวิชาเวชศาสตร์ ชุมชนเป็นวิชาเพื่อการพักผ่อน ไม่จริงสักนิด เด็กหนุ่มว่าที่แพทย์ทั้งสามต้องระดมสมองกันคิดหวัข้อการแก้ปัญหาเชิงระบบภายในโรงพยาบาลชุมชน เพื่อนำเสนอแก่อาจารย์ประจำกระบวนวิชา แต่ปัญหาก็คือพวกเขายังตกลงกันไม่ได้สักทีว่าจะหยิบปัญหาไหนมาทำ

ในขณะที่ไอเดียทุกคนกำลังตีบตันอยู่นั้นเอง ประตูห้องฉุกเฉินก็เปิดออก คนไข้ชายร่างกายผ่ายผอมถูกเข็นเข้ามาในห้องฉุกเฉินตรงเข้าไปยังโซนผู้ป่วยทริอาชสีแดง ซึ่งก็คือผู้ป่วยที่มีอาการวิกฤติต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างเร่งด่วน เอ็กซ์เทิร์นทั้งสามไม่รอช้า รีบลุกขึ้นยืนและพุ่งตรงเข้าไปดูคนไข้พร้อมกับหมอบี แพทย์พี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่กำกับดูแลพวกเขาทั้งสามในเวรคืนนี้

“คุณสมชาย ผู้ป่วยชายอายุ ๖๑ ปี โรคประจำตัวเป็น CA lung with bone and liver metastasis* รักษาต่อเนื่องที่โรงพยาบาลจังหวัด มาด้วยอาการหายใจเหนื่อยมาก อ็อกซิเจนในเลือดต่ำ” ปิพุดสรุปเคสให้ว่าที่นายแพทย์ทั้งสามฟัง

* CA lung with bone and liver metastasis : โรคมะเร็งปอดที่มีการกระจายไปที่กระดูกและตับ

หลังจากนั้นพวกเขาก็ช่วยกันประเมินผู้ป่วยตามลำดับขั้นตอนการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินพบว่าถึงแม้จะใส่หน้ากากออกซิเจนแล้ว ผู้ป่วยก็ยังหายใจเหนื่อย หอบลึกจนตาเหลือกลอย

“ผมว่าเราต้องใส่ท่อช่วยหายใจให้คนไข้ครับ” กันกันหันไปพูดกับหมอปี “แต่ผมไม่แน่ใจว่าคนไข้คนนี้ DNR* รีบเล่า”

“คนไข้คะ” ปีก็ลงไปด้วยกับสมชาย “ตอนนี้คนไข้สงสัยมีภาวะหายใจล้มเหลว คนไข้อยากให้หมอใส่ท่อช่วยหายใจมั้ยคะ”

ดูเหมือนว่าคนไข้จะไม่มีสติสัมปชัญญะที่จะพูดคุยได้แล้ว ปีจึงหันไปหาพยาบาล “มีญาติมาด้วยมั้ยคะ”

“ไม่มีคะหมอ สมชายอยู่ที่บ้านคนเดียวคะ ที่มาโรงพยาบาลได้เพราะเพื่อนบ้านเรียกรถฉุกเฉินให้” พยาบาลห้องฉุกเฉินอาวุโสตอบ

“คนไข้เป็นมะเร็งระยะสุดท้าย เคยทำหนังสือแสดงเจตนาฯ ไว้มั้ยคะ”

พยาบาลหญิงวัยกลางคนมีสีหน้าไม่แน่ใจ ก่อนจะหันไปเปิดดูเวชระเบียนในคอมพิวเตอร์ “ไม่มีข้อมูลที่เรานะคะหมอ”

“โอเค ถ้าอย่างนั้นเตรียม tube เบอร์ ๗.๕ ได้เลยคะ”

*DNR : ย่อมาจาก Do Not Resuscitate หมายถึงคำสั่งปฏิเสธการกู้ชีพ

“ผมขอใส่ครับ” สไปรท์เสนอตัวเองเพื่อการฝึกฝนหัตถการ บีพยักหน้าอนุญาตแล้วให้สไปรท์และอีกสองหนุ่มได้ฝึกดูแลคนไข้วิกฤติรายนี้ร่วมกัน

หลังจากรีเฟอร์คนไข้ไปโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่าได้สำเร็จ เอ็กซ์เทิร์นทั้งสามก็กลับมานั่งกระจุกกันอยู่ที่มุมเดิมเพื่อรอรับเคสต่อไป โชคดีที่คืนนี้ห้องฉุกเฉินไม่ได้ยุ่งมากพวกเขาจึงพอจะมีเวลามานั่งพักกันได้บ้าง

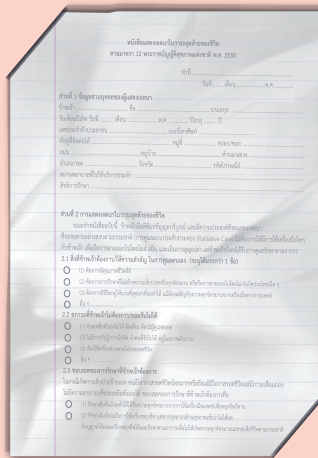
“เฟลอะ พยายามใส่ท่อช่วยหายใจลงตั้งสามรอบกว่าจะใส่ได้” สไปรท์คอดก “ลุงต้องเจ็บมากแน่ๆ”

“เอน่า เคนลุงมีความยากแหละ ใส่เข้าก็เก่งแล้ว” กันกันตบ่าปลอบใจเพื่อน ทันใดนั้น ประตูห้องฉุกเฉินก็เปิดออก พร้อมกับหญิงสาวที่วิ่งเข้ามาดูหน้าตาตื่นตระหนก “ขอโทษนะคะ ลุงสมชายอยู่ไหนหรอคะ”

พยาบาลห้องฉุกเฉินรีบเข้าไปคุยกับหญิงสาวคนนั้นทันที “คุณสมชายถูกส่งไปที่โรงพยาบาลจังหวัดแล้วค่ะ”

หญิงสาวมีสีหน้าไม่สบายใจ “หนูเป็นเพื่อนบ้านของลุงสมชายที่เป็นคนเรียกรถพยาบาลให้ค่ะ พอตีหนูเพิ่งเจอว่าลุงสมชายเก็บเอกสารนี้ไว้นะคะ” เธอส่งกระดาษเอสี่แผ่นหนึ่งให้พยาบาลดู นางพยาบาลรับมาอ่าน

“หมอบีคะ” นางพยาบาลรีบหันไปเรียกแพทย์เวรมาดูทันที สามหนุ่มไม่รอช้ากรูกันมาล้อมวงดูเช่นกัน

“นี่มัน หนังสือแสดงเจตนาฯ!” กันกันพูดออกมาเสียงดัง “คนไข้เลือกเอาไว้ว่าไม่อยากใส่ท่อช่วยหายใจ”

“แต่เราใส่ไปแล้ว” สไปรท์ซึ่งเป็นคนที่ลงมือใส่ท่อช่วยหายใจด้วยมือของเขาเองถึงกับหน้าเสีย เขาหันไปมองแพทย์พี่เลี้ยง สีหน้าเหมือนจะร้องไห้ “แบบนี้จะเป็นอะไรมั๊ยครับ”

“ไม่เป็นไรหรอก เราแค่ทำตามมาตรฐานวิชาชีพ เพราะเราไม่เห็นหนังสือแสดงเจตนาฯ ของคนไข้มาก่อน” บีหันไปคุยกับเพื่อนบ้านของคนไข้ “หมอจะแจ้งโรงพยาบาลปลายทางให้นะคะว่าผู้ป่วยมีหนังสือแสดงเจตนาฯ ยังไงรบกวนให้คุณเอาเอกสารตัวจริงนี้ตามไปให้ที่โรงพยาบาลจังหวัดจะได้ไหมคะ”

“ไม่รู้จะไปได้เมื่อไหร่เลยคะ เพราะหนูก็ไม่ค่อยสะดวก” หญิงสาวนั่งเงียบเพื่อครุ่นคิดอยู่พักหนึ่ง “เดี๋ยวหนูจะฝากสามิตอนที่เขาไปทำธุระในเมืองนะคะ”

หมอปีศาจแผ่นกระดาษคืนให้ หญิงสาวรับเอกสารมา ยกมือไหว้ลาหมอและพยาบาลทุกคนก่อนจะเดินออกไป ทุกอย่างดูจะคลี่คลายไปได้ด้วยดี ยกเว้นสไปรท์ที่ดูเงียบไปผิดกับเมื่อต้นเวร

เวลาผ่านไปจนกระทั่งเที่ยงคืน เอ็กซ์เทิร์นหนุ่มเพิ่งลงเวร พวกเขาเดินมาที่บริเวณด้านหน้าอาคารของโรงพยาบาลชุมชนที่บันนี่เงียบสงัด พระจันทร์เสี้ยวลอยอยู่เหนือศีรษะพอดีบพอดี อากาศเย็นสบายสมกับเป็นบรรยากาศชนบทที่ทั้งสามคนไม่ค่อยได้สัมผัสบ่อยครั้งนัก

“เราออกไปหาอะไรกินกันมั้ย” ออดี้หันมาชวนกันกับสไปรท์

“ขอโทษนะ จะให้ออกไปกินอะไรครับ ที่นี้ไม่ใช่หลังมอนะเว้ย” คู่ปรับประจำของออดี้เถียงกลับทันที

“เออวะ ลืมไป แกวนี่คงไม่มีร้านเปิดแล้ว จั๊นเอาอย่างจ้ะ เราขี่มอเตอร์ไซด์ไปซื้อมาม่าที่เซเว่นมาลงหม้อสุกก็กินด้วยกัน ดีปะ สไปรท์” กันกันหันมาถามสไปรท์ เพราะเขารู้ว่าออดี้น่าจะหาเรื่องเถียงไม่เห็นด้วย แต่สไปรท์ไม่ตอบ สีหน้าของเขาดูเหม่อลอยเหมือนไม่ได้ยินคำถามของกันกัน “สไปรท์?”

“ฮะ ว่ายังไงนะ”

กันกันมองสไปรท์อย่างเป็นห่วง “ยังรู้สึกผิดเรื่องใส่ท่อช่วยหายใจลุงอยู่หรอ?”

สไปรท์สุดหยาใจเข้าลึก “ไม่ได้รู้สึกผิดหรอก ฉันแค่สงสัยว่ามันไม่มีวิธีที่ดีกว่านี้เลยเหรอ”

“อะไรที่ดีกว่านี้?” ออดีถามอย่างสงสัย

“หมายถึงว่า เราไม่สามารถที่จะทำหนังสือแสดงเจตนาฯ แล้วอัปโหลดขึ้นคลาวด์หรือว่าฐานข้อมูลกลางระดับประเทศได้ แล้วสามารถเปิดดูที่โรงพยาบาลไหนก็ได้เลยเหรอ ต้องถือกระดาษไปๆ มาๆ แบบนี้นั้นไม่สะดวกเลย” สไปรท์นั่งเงยไปพักหนึ่ง สีหน้าหม่นหมองจู่ๆ ก็สว่างวาบขึ้นมา สไปรท์ขยับแว่นตาแล้วหันมาพูดกับเพื่อนอย่างตื่นเต้น “หรือว่านี่จะเป็นหัวข้อโปรเจกต์ของพวกเรา”

กันกันตืดนิวดังเปาะ “แก้ไขปัญหาคอนไซ้เขียนหนังสือแสดงเจตนาฯ ลงในกระดาษ แต่ไม่ถุกนำมาใช้”

“แล้วก็ยังแก้เรื่องที่ผู้ป่วยมีข้อมูลอยู่แค่ที่โรงพยาบาลใดโรงพยาบาลหนึ่ง ถ้าเกิดเข้าสู่วาระสุดท้ายในตอนที่ไม่ได้ถือหนังสือแสดงเจตนาฯ ฉบับจริงไว้กับตัวเอง ก็คือจบ” สไปรท์พูดต่อ

ออดีเห็นเพื่อนตื่นเต้นกันก็รู้สึกตื่นเต้นตาม “งั้นออกไปซื้อยามาก่อน คินนี่มาลุยหาข้อมูลกัน”

“ห่วงกินตลอดเลยนะนายนะ” กันกันยังมิวายพูดแซวออดี ทำให้ออดีหันมาป้อนหน้าบูดใส่ สไปรท์มองแล้วก็แอบขำในความสัมพันธ์ของทั้งสอง เพราะมองจากภายนอกอาจจะดูเหมือนว่าเป็นคู่กัด แต่ภายในคือความสนิทสนมที่ไม่แน่ใจว่ามากเกินไปกว่าเพื่อนหรือไม่

น้ำดื่มบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเตีอดปุดส่งกลิ่นหอมฉุยไปทั่วบ้านพักที่ทาง
โรงพยาบาลจัดไว้ให้ หลังจากที่พักบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปแล้ว เอ็กซ์เทิร์นทั้งสามคนยังคง
มีพลังงานเหลือในการที่จะเปิดหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อโปรเจกต์ที่พวกเขาคิดขึ้นมา
ได้เมื่อไม่นานมานี้

“เฮ้ย” จู๋ สไปรท์ก็ร้องเสียงดังในขณะที่มือกำลังเปิดดูไอแพด “มาดูนี่ดิ”

“ไหนๆ” ออดีและกันกันขยับเข้ามาดูไอแพดของสไปรท์

“มันมีระบบ e-Living Will ที่ให้ประชาชนทำหนังสือแสดงเจตนาฯ ใน
รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตัวเอง ระบบจะเชื่อมเข้ากับระบบบริการสุขภาพของ
สถานพยาบาลกับภาคีเครือข่ายที่ขึ้นทะเบียน เนี่ยแหละที่ฉันพูดถึงเมื่อกี้ ที่บอกว่า
อยากให้มันเหมือนคลาวด์กลางของภาครัฐไง”

“แต่ไม่เคยได้ยินเรื่องนี้มาก่อนเลยนะ”
กันกันทำหน้ามึน “เรื่องสำคัญขนาดนี้แท้ๆ”

“มันก็เลยเหมาะที่จะเป็นโปรเจกต์ของ
พวกเราไง ถ้ายังไม่รู้จัก ก็ต้องรู้จัก” สไปรท์
ไล่มองเพื่อนทุกคนด้วยแววตาที่มุ่งมั่นตั้งใจ
“จะได้ไม่ต้องมีเคสแบบลุงสมชายอีก โอเคปะ”

กันกันและออดีพยักหน้าอย่างกระตือรือร้น

หลังจากที่อาจารย์ไฟเขียวให้สามหนุ่มไฟแรงทำในหัวข้อแก้ไขปัญหาเชิงระบบเกี่ยวกับหนังสือแสดงเจตนาฯ แล้ว พวกเขาก็ได้ช่วยกันวิเคราะห์รากของปัญหาโดยใช้กรณีศึกษาของลุงสมชายที่ถูกใส่ท่อช่วยหายใจโดยที่ไม่ทราบว่าเขาเคยทำหนังสือแสดงเจตนาฯ ไม่ประสงค์ที่จะใส่ท่อช่วยหายใจ

“สาเหตุของปัญหานี้เกิดจากการขาดระบบจัดเก็บข้อมูล Living Will ที่เชื่อมต่อกันได้ในหลายภาคส่วนครับ” สปรอทนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ผู้บริหาร และแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนภายในห้องประชุม “ทางกลุ่มเราก็เลยอยากนำเสนอโครงการเพื่อแก้ไขปัญหานี้ นั่นก็คือการสอนให้บุคลากรโรงพยาบาลชุมชนแห่งนี้ได้รู้จักหนังสือแสดงเจตนาฯ และรับรู้ว่ามีระบบ e-Living Will สอนให้บุคลากรสามารถช่วยเหลือคนไข้ในการทำหนังสือแสดงเจตนาฯ แบบอิเล็กทรอนิกส์ และอีกโครงการคือการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ป่วยได้รู้จักระบบนี้ตามแผนกต่างๆ ของโรงพยาบาลครับ”

“ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ก็ได้มีการทำสื่อประชาสัมพันธ์ออกมาให้ใช้ได้ครับ” ออดีพูดเสริมต่อจากสปรอท “เราสามารถนำไปติดตามจุดต่างๆ ที่คนไข้จะมองเห็นได้บ่อยในโรงพยาบาล”

“อีกโครงการก็คือการนำความรู้เรื่อง e-Living Will ลงสู่ชุมชนครับ” กันกันนำเสนอต่อ “ไม่ใช่ประชาชนทุกคนที่เข้าถึงและมีความรู้เรื่องเทคโนโลยี ดังนั้นโครงการของพวกผม ก็คือการจัดเจ้าหน้าที่ออกไปตั้งโต๊ะเพื่อให้ความช่วยเหลือ

ในการทำ e-Living Will แก่กลุ่มเป้าหมายในชุมชน แล้วก็จะขยายผลไปถึงประชาชนทั่วไปในอนาคตครับ”

หลังจากกันกันพูดจบ เสียงปรบมือก็ดังกึกก้องทั่วห้องประชุม หมอบีแพทย์พี่เลี้ยงผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ร่วมกับว่าที่แพทย์หนุ่มทั้งสามคนยิ้มออกมาอย่างภูมิใจ

ห้าปีต่อมา

บัดนี้สไปรท์ได้กลายมาเป็นแพทย์เฉพาะทางเวชศาสตร์ฉุกเฉินที่ทำงานภายในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในขณะที่กันกันเป็นแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และอดีตเป็นอายุรแพทย์ ถึงเวลาจะผ่านมานับนานหลายปี แต่ความภาคภูมิใจที่สไปรท์ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโปรเจกต์ e-Living Will ในชุมชนยังคงเป็นสิ่งที่เขารู้สึกภาคภูมิใจที่สุด

“คนไข้ทริอาซแดงค่ะ!” เสียงของพยาบาลทริอาซดังขึ้น ทำให้สไปรท์รีบหันไปดู เตี้ยงของคนไข้หญิงสูงวัยรายหนึ่งถูกเข็นเข้ามาอยู่ในโซนของคนไข้ที่ต้องกู้ชีพเร่งด่วน สไปรท์รีบเดินเข้าไปประเมินอาการของเธอทันที

“คนไข้ชื่อคุณจันทร์ดี ผู้ป่วยหญิงอายุ ๘๙ ปี โรคประจำตัวเป็นมะเร็งเต้านมระยะที่สี่ มาด้วยซึมลงปลุกไม่ตื่น ๓๐ นาทีก่อนมาโรงพยาบาล มีอาการหายใจหอบเหนื่อยร่วมด้วยค่ะ” อินเทิร์นรายงานเคสให้สไปรท์ฟังอย่างคล่องแคล่ว “ลูกสาวของผู้ป่วยแจ้งว่าผู้ป่วยเคยทำหนังสือแสดงเจตนาฯ แบบอิเล็กทรอนิกส์ไว้ค่ะ”

หลังจากได้อินประโยชน์นี้ ภาพความทรงจำสมัยที่ตนไปทำโปรเจกต์ที่โรงพยาบาลชุมชนกับกันกันและอดีตก็ไหลทะลักเข้ามา ความรู้สึกตอนที่ได้รับรู้ว่าเขาไม่ได้ทำตามหนังสือแสดงเจตนาฯ ของคุณสมชายยังคงตราตรึงอยู่เสมอ มันคงจะไม่มีเหตุการณ์นั้นอีก ถ้าบุคลากรทุกคนช่วยกันขับเคลื่อน เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถออกแบบวาระสุดท้ายของตนเองได้ และจากไปอย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

สไปรท์พยักหน้ารับรู้ แพทย์หนุ่มเดินไปที่เคาน์เตอร์พยาบาล “ขอเรียกดู e-Living Will ของผู้ป่วยให้หน่อยครับ”

หลังจากนั้นเพียงไม่นาน สไปรท์ก็ได้เห็นว่าคุณยายจันทร์ดีไม่ได้ต้องการอะไรไปกว่าความสุขสงบในวาระสุดท้าย และขอปฏิเสธหัตถการที่เป็นไปเพื่อยืดเยื้อความตายในวาระสุดท้ายทุกอย่าง สไปรท์ยิ้มออกมาเล็กน้อย ก่อนจะเดินกลับไปหาคนไข้ จับมือคนไข้ขึ้นมากุมเอาไว้อย่างอ่อนโยน

“ตอนนี้หมอได้รับทราบความต้องการของคุณจันทร์ดีเรียบร้อยแล้วครับ หมอจะดูแลคุณจันทร์ดีอย่างดีที่สุด เพื่อให้ได้ตามสิ่งที่คุณจันทร์ดีต้องการนะครับ”

ตอนที่ ๓

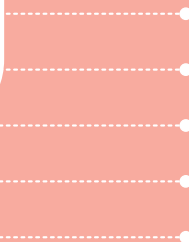
...เบาใจ ตายไม่แพง...

การใช้สิทธิตามมาตรา ๑๒

ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะสุดท้าย

และลดการค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครอบครัว

“ภา...ภา ถึงแล้ว”

เสียงของต้อมผู้เป็นสามีดังขึ้นพร้อมกับมือที่เข้ามาเขย่าที่หัวไหล่ ทำให้หญิงวัยกลางคนลืมหัดตื้นขึ้นขึ้นมาอย่างช้าๆ แสงแดดจ้าส่องผ่านกระจกรถเข้ามากระทบที่ดวงตาของเธอ การเดินทางที่ยาวนานทำให้เธอรู้สึกอ่อนเพลียและปวดเมื่อยตั้งแต่ต้นคอไปจนถึงข้อมือทั้งสองข้าง ในขณะที่ส่วนล่างตั้งแต่ช่วงเอวลงไปนั้น เธอไม่สามารถรับรู้ความรู้สึกใดๆ วิจารณ์ไม่ได้แม้กระทั่งเรื่องที่เธอปวดถ่ายอุจจาระหรือว่าปัสสาวะ นั่นเป็นเพราะโรคร้ายที่นำพาให้เธอถูกพามารักษาตัวที่โรงพยาบาลมะเร็งแห่งนี้

ประตูด้านหลังรถกระบะตู้สำหรับขนส่งคนไข้ถูกเปิดออก พนักงานเปลและคนขับรถต่างช่วยกันพาเตียงล้อเข็นของวิภาลงจากรถ

“โอนคาร์ลไปให้แล้วนะ” ต้อมคุยกับคนขับรถ คนขับรถพยักหน้ารับทราบ ก่อนจะทำการปิดประตูด้านหลังรถแล้วขับออกไปจากบริเวณด้านหน้าประตูทางเข้าโรงพยาบาลมะเร็ง ต้อมเดินย้อนกลับมาหาผู้เป็นภรรยา “เข้าไปหาหมอกันเถอะ”

“คาร์ลเมื่อกี้เท่าไร” วิภาเอ่ยถาม

“ไม่แพงหรอก” ต้อมตอบแบบปัดๆ ก่อนจะถอยให้พนักงานเปลเข็นภาเข้าไปในโรงพยาบาลมะเร็งที่เนืองแน่นไปด้วยผู้คนมากมาย คำตอบของสามีทำให้ภรรยารู้สึกพอใจ แต่เธอก็ไม่อยากจะถามอะไรต่อให้สามีหงุดหงิด

ระหว่างที่รอพบแพทย์ ภามองผู้คนรอบกายที่เดินผ่านไปมา มีทั้งคนที่เป็ญญาติ และคนที่เป็ญคนไข้มะเร็ง ทำให้เธอคิดสงสัยขึ้นมว่าประสพการณ์การเจ็บป่วยของ แต่ละคนเป็นอย่งไร เหมือนกันกับของเธอรหรือไม่

ทุอย่างเริ่มต้นจากวันที่ภาคล่ำพบก้อนแข็งที่บริเวณไหปลาร้าเมื่อหกเดือน ก่อน ตอนนั้นภาชะล่ำใจไม่ไปตรวจรักษาเพราะคิดว่าตนไม่มีอาการอะไร จนกระทั่ง วันหนึ่งที่ภาล่ำมป่วยหนัก ไข้ขึ้นสูง นั้นทำให้ภาได้ทำเอ็กซเรย์ปอดและพบว่าในปอด ของเธอเต็มไปด้วยก้อน เธอก็ได้ยศต่อท้ายว่าเป็นผู้ป่วยมะเร็งปอดระยะลุกลามมา ตั้งแต่ตอนนั้น

ภาผ่านการรักษามามากมาย ได้รับยาเคมีบำบัดหลากหลายขนาน แต่ผลลัพธ์ กลับกลายเป็นตัวโรคที่แพร่กระจายมาที่กระดูกสันหลังกดทับไขสันหลัง ทำให้ภา กลายเป็นผู้พิการติดเตียงไปโดยปริยาย จากเดิมที่ภาทำงานขายของที่ตลาดได้ ตอนนี เธอสูญเสียรายได้ทั้งหมด ต้องพึ่งพาเงินจากสามีที่เป็นเกษตรกรและรับจ้างรายวัน การเดินทางมาโรงพยาบาลนั้นก็ไม่ใช่เรื่องง่าย ด้วยความที่บ้านของเธอกับสามีอยู่ใน อำเภอที่ห่างไกล ต้องอาศัยรถของเทศบาลมาส่งซึ่งรถไม่ได้ว่างทุกครั้ง บางครั้งก็ต้อง ติดรถของเพื่อนบ้าน ล่ำสุดด้วยความที่หมอมิแผนให้เคมีบำบัดสูตรใหม่และนัดถี่ มากขึ้น ต่อมจึงตัดสินใจใช้เงินแก้ปัญหาด้วยการจ้างรถเอกขนพามาส่งอย่งเช่น วันนี้

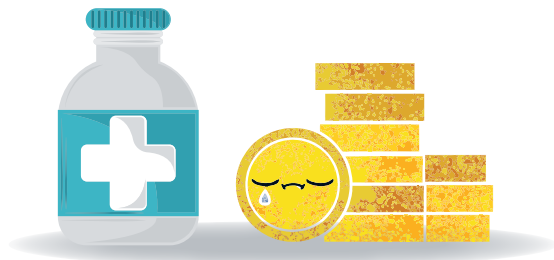
“ขอเชิญคุณวิภาที่ห้องตรวจเบอร์สี่ค่ะ” เสียงประกาศจากพยาบาลทำให้ภาสะตุงตื้นอีกครั้ง เตียงของภาถูกเข็นไปที่หน้าห้องตรวจพร้อมกันกับที่นายแพทย์วุฒิไกร หรือหมอไกร อายุรแพทย์มะเร็งเดินออกมา

“ผลเป็นยังไงบ้างครับ” ต่อมถามหมอไกรแบบยิงตรงเข้าประเด็น นายแพทย์มองต่อมและภาด้วยสีหน้าที่ไม่สู้ดีนัก

“ผลเอ็กซ์เรย์คอมพิวเตอร์พบว่ามะเร็งมีการกระจายมากขึ้นครับ”

ภาไม่ได้ตกใจกับผลการตรวจมากนัก แต่ความรู้สึกของต่อมตอนนี้เหมือนกับฟ้าถล่ม “เคมีบำบัดสูตรล่าสุดที่ให้ไปไม่ได้ผลเลยเหรอ แล้วมีอะไรที่ให้อีกมั๊ย”

“นี่เป็นสิ่งที่หมออยากจะคุยกับญาติแล้วก็นไข้อย่างจริงจังครับ ยังมียาที่สามารถให้ต่อได้ แต่ยาตัวนี้ไม่ได้อยู่ในสิทธิการรักษา จะต้องจ่ายเงินเพิ่มรวมทั้งหมดหลักแสนบาท หากคนไข้ตอบสนองต่อยาดี ก็อาจจะยืดการมีชีวิตออกไปได้ แต่ก็ต้องเผื่อใจไว้เหมือนกันว่าอาจจะไม่ตอบสนองอย่างที่เราหวัง”

คำว่า ‘หลักแสนบาท’ ทำให้ภ่าอิงจนแทบหยุดหายใจ เพราะนั่นถือว่าเป็นเงินก้อนใหญ่มากสำหรับชาวบ้านธรรมดาอย่างเธอกับสามี

“กับอีกทางหนึ่งที่หมอจะเสนอ ก็คือเปลี่ยนไปเป็นดูแลรักษาแบบประคับประคอง” นายแพทย์พูดต่อ “เน้นจัดการอาการไม่สุขสบายกับดูแลคุณภาพชีวิตให้ดีในช่วงเวลาที่เหลืออยู่”

“เอายาครับ” ต่อมพูดแทรกขึ้นมาทันที ทำให้ภ่าหันขวับไปมอง

“พี่ต่อม เราจะเอาเงินมาจากไหน?”

“พี่หาได้ ภาไม่ต้องห่วง” ผู้เป็นสามีมองมาที่หมอด้วยแวตามุ่งมั่น “หมอออกใบนัดรับยามาได้เลยครับ”

หลังจากที่กลับมาถึงบ้าน ภ่านอนเหม่อลอยมองเพดาน ความคิดหลายอย่างตึกันในหัว โดยเฉพาะเรื่องเงินที่ต่อมบอกว่าจะหามาจ่ายค่ายาให้ได้ คงจะเป็นการเอาเงินเก็บทั้งชีวิตของเขา รวมกับก้อนกระสอบหรือว่าหยิบยืมคนอื่นมา ซึ่งภาไม่แน่ใจว่ามันคุ้มค่าหรือไม่ กับภาระที่ต้องลุ้นว่ายาอาจจะไม่ตอบสนอง และท้ายที่สุดแล้วตัวโรคก็ไม่สามารถหายขาดได้อยู่ดี

“สวัสดีค่ะ น้าภา” เสียงสดใสเจื้อยแจ้วของนิตดังขึ้นจากหน้าประตู นิตคือลูกสาวของลุงโชติ เพื่อนบ้านที่เพิ่งเสียชีวิตไปเมื่อสามเดือนก่อนด้วยโรคมะเร็งลำไส้ “พอดีว่านิตแวะซื้อของที่ตลาด ก็เลยซื้อโจ๊กมาฝากน้าภาด้วยจ๊ะ”

“ขอบคุณมากๆ เลยนะ นิดวางไว้ที่โต๊ะตรงนั้นได้เลย”

นิดวางถุงใจกลบโน้ต๊ะกินข้าวก่อนจะเดินมานั่งที่ข้างๆ เติงของภา “น้ำเป็น
ยังไงบ้างช่วงนี้”

“ไม่ค่อยดีเท่าไร ข้าใช้งานไม่ได้เลย ไม่ตอบสนองกับยาอีกด้วย” ภาก็นมอ
ร่างกายท่อนล่างของตนแล้วถอนหายใจ “นิดละ สวยขึ้นเยอะเลยนะ”

นิดหัวเราะรับคำชม “น่าจะเพราะว่าได้นอนเต็มอิมนะค่ะ ช่วงที่พ่อยังอยู่
ก็จะดูแลโทรมหน่อยๆ”

เมื่อได้ยืนแบบนั้นแล้วก็ทำให้ภาสงสัยอะไรบางอย่าง “เหนื่อยมัย กับการที่
ต้องมาดูแลผู้ป่วยมะเร็งแบบนี้”

นิดสายหัว ยิ้มออกมาอย่าง
มีความสุข ใบหน้าของเธออิมเอิบ
“เหนื่อยกายนิดหน่อย แต่ไม่เหนื่อย
ใจเลยค่ะ เพราะคุณพ่อเขียน
ทุกอย่างเอาไว้หมดแล้ว”

“เขียน?” ภาขมวดคิ้วสงสัย

“ใช่ค่ะ คุณพ่อเขียนหนังสือแสดงเจตนาฯ เอาไว้ว่า ไม่ต้องการให้ใส่ท่อช่วยหายใจ บี้มหัวใจ ไม่รับยาที่ให้ไปแล้วแพทย์เห็นว่าไม่มีประโยชน์หรือไม่ตอบสนองแล้วในวาระสุดท้าย แล้วก็ต้องการใช้เวลาวาระสุดท้ายที่บ้านด้วยค่ะ พอมีเอกสารนี้แล้ว คุณหมอมะเร็งก็เลยส่งให้ไปปรึกษากับหมอประคับประคองได้ปรับยาแก้ปวดกันจนคุณพ่อสดชื่นแจ่มใส พออาการทรุดลง ก็มีคุณหมอลงมาเยี่ยมถึงบ้าน ทำให้ได้ยาแก้ปวดที่บ้านด้วยค่ะ”

“ซึ่งเราจะไม่ทำแบบนั้น” เสียงของต้อมแทรกเข้ามาระหว่างการสนทนา นิดหันไปเห็นต้อมที่เพิ่งกลับมาจากสวนเดินเข้ามาในบ้าน “เราจะรักษาด้วยยาไปจนกว่าโรคจะหาย นิดเลิกพูดเรื่องประคับประคองได้แล้ว”

เพราะความเป็นช่างเท้าหน้าของต้อม ทำให้เขากลายเป็นผู้ตัดสินใจแทนในทุกๆ เรื่องมาตั้งแต่ไหนแต่ไร ภาเชื่อใจในตัวเขาและให้เขาทำหน้าที่นี้อย่างเต็มที่ โดยที่ไม่เคยโต้เถียง นิดรีบลุกขึ้นยืนแล้วยกมือไหว้ต้อม

“ถ้าอย่างนั้นนิดขอตัวก่อนนะคะ น้าต้อมอย่าลืมทานใจ๋ที่นิดซื้อมานะคะ”

“อืม” ต้อมตอบสั้นๆ มองตามนิดไปจนกว่าเธอจะออกไปจากบ้าน

“นิดมาเล่าเรื่องลุงโซติให้ฟังนะ” ภาพูด “บอกว่าเขาทำเอกสารแสดงเจตนาฯ แล้วก็ดูแลแบบประคับประคอง”

“ก็เลยตายเร็วแบบนั้นไง” ต่อมพูดแทรกขึ้นมาทันที ทำให้ภาไม่กล้าพูดอะไรต่อ

คืนวันนั้น ภาหิบบีโทรศัพท์ขึ้นมากดูข้อมูลว่าหนังสือแสดงเจตนาฯ ที่นัดพูดถึงคืออะไร เธอเพิ่งรู้ว่าทุกคนมีสิทธิในการที่จะทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการทางสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตได้ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติปี พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือมีกฎหมายที่รองรับ ภาส่งข้อมูลนี้ไปให้ต้อมทางแชทไลน์ ต้อมอ่าน แต่เขาไม่ได้ตอบอะไร เป็นการยืนยันว่าต้อมไม่เห็นด้วยที่จะให้ภาทำเอกสารนี้

ผลข้างเคียงจากยาราคาหลักแสนเข็มแรก ทำให้ภานอนขมอยู่บนเตียงผู้ป่วยภายในหอผู้ป่วยเคมีบำบัด ต้อมนั่งอยู่ข้างเตียง มองภาด้วยสีหน้าอ่อนนอกอ่อนใจ

“ยาแพงขนาดนี้ก็ต้องรับให้ไหวสิ” ต้อมพูดขึ้นมา ทำให้ภารู้สึกไม่พอใจขึ้นมานิดๆ

“พี่ไม่เป็นภาพิไม่รู้หรอก” เธอพูดออกมาด้วยเสียงแผ่วเบา ก่อนจะหันหน้าหนีสามีของเธอไปอีกทาง “พี่ไม่ได้ติดเชื้อแบบภา พี่ไม่รู้หรอก”

ต้อมถอนหายใจเสียงดังแล้วลุกขึ้น เดินออกไปจากหอผู้ป่วยเพื่อสงบสติอารมณ์ ชายวัยกลางคนเดินมาขึ้นรับลมที่ระเบียงด้านนอก ครุ่นคิดถึงวิธีการที่ให้ภาได้รักษารับยาต่อ ต้อมคิดไปถึงว่าเขาอาจจะย้ายให้ภาไปรักษาที่กรุงเทพมหานคร

แต่เมื่อพิจารณาจากเงินที่มีแล้วก็ยากเหลือเกิน สิ่งที่ยังไม่รู้คือตอนนี้ต้องติดหนี้
นอกระบบหลายเจ้า และมีการหีบยืมคนรู้จักมาหลายคนเพื่อเอามาเป็นค่าใช้จ่าย
ในการดูแลภรรยา ถึงแม้ว่าจะมีสิทธิการรักษาแบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ทำให้
ไม่ต้องจ่ายค่านอนโรงพยาบาล ค่ายากับค่าเจาะเลือด แต่ค่าใช้จ่ายที่แฝงมาก็มี
ไม่น้อย โดยเฉพาะค่าเดินทางมาโรงพยาบาล รายได้การทำงานของต้อมก็หดหาย
เพราะต้องมาเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยตลอดเวลา ถึงจะยากลำบากแค่ไหน แต่ต้อมก็ยัง
ต้องการให้ภรรยาได้รับการรักษาที่ดีที่สุด เพื่อลบความรู้สึกผิดในใจที่ที่ผ่านมา
ต้องทำหน้าที่เป็นสามีที่ไม่ดีเท่าที่ควร เขาเคยสูบบุหรี่จัด ซึ่งนั่นอาจทำให้ภรรยา
กลายเป็นคนที่สูบบุหรี่มือสองจากควันบุหรี่ที่เขาเป็นคนสูบเอง แทนที่ต้อมจะเป็น
คนที่เจ็บป่วย กลับกลายเป็นภรรยาที่เป็นผู้รับกรรมแทนเขา

ในขณะที่ต้อมกำลังจมอยู่กับความคิด ใครบางคนปรากฏตัวขึ้นมาให้เห็น
ทางหน้าต่างา ต้อมหันไปมอง พบกับชายร่างผอมสูงที่เขารู้จักดี เพราะนั่นคือลุงโชติ
พ่อของนิตที่เสียชีวิตไปแล้วเมื่อสามเดือนก่อน ต้อมกระพริบตาถี่ๆ แล้วหันมองไป
ยังทิศทางเดิมอีกครั้ง ก็ไม่เห็นว่ามีใครยืนอยู่ตรงนั้น

“ตาฟาดรีใจ” ต้อมบ่นออกมาเบาๆ ก่อนจะเดินกลับเข้าไปภายในอาคาร

เมื่อต้อมเดินกลับเข้ามา เขาก็พบว่าบรรยากาศภายในหอผู้ป่วยไม่เหมือนเดิม
เสียงมอนิเตอร์ร้องดัง พยาบาลต่างวิ่งวุ่นเพื่อช่วยเหลือคนไข้เตียงที่หก ซึ่งก็คือเตียง

ของภานั่นเอง ต่อมเปิดตากว้างอย่างตื่นตระหนกตกใจ แพทย์ประจำหอผู้ป่วยเดินเข้ามาหาเขา

“สามีของคุณวิภาไข่มัยครับ” นายแพทย์ถาม

“เกิดอะไรขึ้นครับ”

“ตอนนี้คุณวิภาเกิดภาวะช็อคความดันตกครับ หมอก็เลยอยากถามว่าจะให้หมอกู้ชีพด้วยการใส่ท่อช่วยหายใจกับปั๊มหัวใจเพื่อกู้ชีพไหมครับ”

“ทำครับ ทำไปเลย ทำยังไงก็ได้อย่าให้ภรรยาของผมตาย” ต่อมรีบตอบกลับไปอย่างตื่นตระหนก

“แต่หมอต้องเรียนตามตรงว่า ด้วยสภาพร่างกายและตัวโรคของคุณภา ผลลัพธ์ของการกู้ชีพอาจจะไม่ออกมาดีอย่างที่หวัง แล้วก็อาจจะสร้างความทุกข์ทรมานให้คนไข้มากกว่า”

ต่อมไม่สามารถทำให้เย็นอีกต่อไป “ถ้าหมอไม่เต็มใจช่วยชีวิตภรรยาผม ขอย้ายไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลเอกชน”

“หมอไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น...”

“หมอไม่ต้องพูดอะไรแล้ว ตอนนี้ทำยังไงก็ได้ให้ภาไม่ตาย แล้วผมจะพาแฟนของผมไปโรงพยาบาลเอกชน” ต่อมหยิบโทรศัพท์ขึ้นมากดโทรติดต่อประสานกรรารีเฟอร์ไปยังโรงพยาบาลเอกชนตามที่เขาต้องการ

ไม่ว่าวิทยาการทางการแพทย์จะก้าวหน้าแค่ไหน เทคโนโลยีจะล้ำสมัยเพียงใด ก็ไม่สามารถฝืนธรรมชาติได้ นั่นก็คือคนเราต้องมีการเกิด แก่ เจ็บ และตาย เมื่อถึงเวลาที่ร่างกายทรุดโทรม ไม่ได้ต่างจากรถยนต์ที่ผ่านการใช้งานมาจนเสื่อมสภาพ มีสนิมเกาะเกราะกรัง ยากที่จะกลับไปใช้งานได้ดีดังเช่นรถใหม่ เมื่อร่างกายมาถึงจุดที่เรียกว่าวาระสุดท้ายของชีวิตแล้ว การให้หัตถการทางการแพทย์ใดแก่ร่างกายที่ฝุ่พังเกินกว่าที่จะแก้อาจสร้างความทุกข์ทรมานมากกว่าผลดี และภาพวาระสุดท้ายของคนไข้ก็จะกลายเป็นภาพจำสุดท้ายของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่

ภาพสุดท้ายที่ต่อมเห็น คือภาพของภาที่ถูกยึดโยงไว้ด้วยท่อช่วยหายใจ สายน้ำเกลือระโยงระยาง สิ้นใจอย่างโดดเดี่ยวอยู่ในห้องผู้ป่วยวิกฤติ

ต่อมนั่งมองบิลค่าใช้จ่ายที่โรงพยาบาลเอกชนยื่นให้เขาหลังจากที่ภาเสียชีวิตไปแล้ว ค่าใช้จ่ายทุกอย่างรวมทั้งสิ้นเกือบหนึ่งล้านบาท เนื่องจากภาใส่ท่อช่วยหายใจ อยู่ในหอผู้ป่วยวิกฤติร่วมหนึ่งอาทิตย์ก่อนที่จะจากไป ซึ่งค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่าหลักแสนบาทต่อหนึ่งวัน ต่อมไม่เคยคิดเลยว่าการตัดสินใจยื้อชีวิตให้ถึงที่สุดจะแลกมาด้วยค่าใช้จ่ายมหาศาลทั้งๆ ที่ปลายทางคือจุดจบเดียวกัน และที่สำคัญ เขาไม่ได้มีโอกาสได้อยู่กับภาในนาทีสุดท้ายของชีวิต

เขาทำผิดตรงไหน เขาก็แค่รักภรรยาของเขาามากก็เท่านั้น

“ลูกสาวผมก็รักผมมากเหมือนกัน” เสียงพูดของลุงโชติดังขึ้น ต่อมสะดุ้งตกใจเงยหน้าขึ้นมอง เห็นชายวัยกลางคนร่างผอมสูงซึ่งเป็นเพื่อนบ้านคนสนิทของเขายืนยิ้มอยู่ โชติแต่งกายด้วยชุดสีขาวล้วน สีหน้าแจ่มใส “เพราะเขารักผม เขาก็เลยเลือกที่จะยอมรับว่าร่างกายของผมไม่ไหว และเลือกการดูแลแบบประคับประคองให้กับผม เพราะเขารักผม เขาก็เลยให้ผมได้ทำตามสิ่งที่ผมได้เขียนแสดงเจตนาเอาไว้”

ต่อมลุกขึ้นยืน มองโชติอย่างไม่เชื่อสายตา “แต่ถ้าผมไม่ทำอะไรเลย แล้วภาต้องตาย”

“การยอมรับในธรรมชาติ ก็ถือว่าเป็นความรักได้เหมือนกัน” โชติก้าวเดินเข้ามาหาต่อมช้าๆ ก่อนจะเอื้อมมือมาแตะบ่าของต่อมอย่างแผ่วเบา “ลองคิดดูใหม่นะ ต่อม”

เอือก!

ต่อมสะดุ้งตื่นจากภวังค์ พบว่าตนเองยังคงยืนอยู่ที่ริมระเบียงของโรงพยาบาล
มะเร็ง ต่อมก้าวถอยหลังแล้วหันไปยังทิศทางที่เขาเคยเห็นโชติยืนอยู่ แต่ที่ตรงนั้น
มีแต่ความว่างเปล่า

“ภา...” ชายวัยกลางคนรีบวิ่งเข้ามาข้างในหอผู้ป่วยในทันที พบว่าสถานการณ์
ทุกอย่างปกติ ส่วนภาก็ยังคงนอนพักอยู่ที่เตียงอย่างสงบ ต่อมเดินเข้าไปหาภาช้าๆ
หย่อนกายลงนั่งข้างเตียง เอื้อมมือไปแตะมือของภาอย่างอ่อนโยน ผู้เป็นภรรยาลืมนึก
ตื่นขึ้นมา

“พี่เห็นภาส่งหนังสือแสดงเจตนาฯ มาให้พี่ดู” ต่อมเอ่ยด้วยน้ำเสียงที่แปลกไป
ไม่แข็งกร้าว ไม่เจ้ากี้เจ้าการอย่างที่เคย ทำให้ภารู้สึกประหลาดใจ “เรามา...ไล่ดูกันมัย
ว่าภาอยากจะทำอะไร หรือว่าไม่เลือกอะไร”

หญิงวัยกลางคนมองสามีอย่างไม่เชื่อในสิ่งที่ได้ยิน ก่อนจะคลี่มือออกมาอย่าง
ดีใจ เป็นรอยยิ้มครั้งแรกในรอบหลายสัปดาห์ที่ผ่านมา ทำให้เธอดูสวยขึ้นมากเลยทีเดียว

หลังจากออกจากโรงพยาบาล ภาเลือกที่จะดูแลแบบประคับประคอง
อยู่ที่บ้าน นั่นทำให้ต้อมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างรถไปกลับโรงพยาบาล
เนื่องจากภาไม่สามารถทนผลข้างเคียงของยาสูตรใหม่ไหวและเลือกที่จะยุติการ
รับยาราคาหลักแสนนั้น ทำให้ต้อมสามารถนำเงินไปใช้หนี้ที่ติดค้าง นำเงินมาซื้อ
อาหารที่ภาชอบ และปรับปรุงบ้านสวนให้น่าอยู่ อาการไม่สุขสบายของภาถูกจัดการ
ได้ด้วยยาของทีมเยี่ยมบ้านจากโรงพยาบาลชุมชน และเมื่อวาระสุดท้ายมาถึง ต้อมก็
ไม่ลังเลที่จะหยิบหนังสือแสดงเจตนาฯ ของภาออกมายื่นให้หมอและพยาบาลที่มา
เยี่ยมบ้านได้ดูว่านี่คือสิ่งที่ภรรยาของเขาดต้องการ

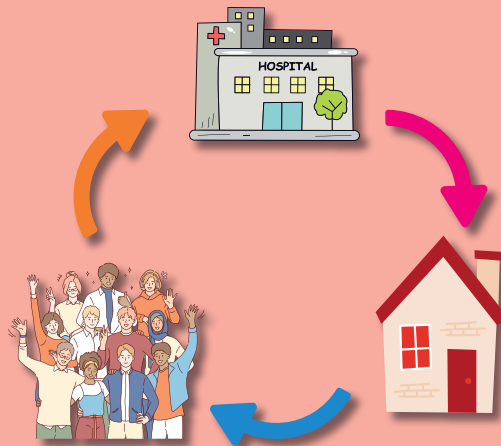
“ขอบคุณพี่ต้อมมากเลยนะ” นี่คือคำพูดสุดท้ายที่ภาพูดกับเขาก่อนหมดลม
หายใจ “ภาสัมผัสได้ ว่าพี่ต้อมรักภามากขนาดไหน”

และภาก็ได้จากไปอย่างสงบภายในบ้านของเธอ ท่ามกลางญาติพี่น้อง
เคียงข้างกับสามีที่ทุ่มเทความรักให้เธอมากที่สุด

ตอนที่ ๕

...บ้านม่อนเทรื่อ...

ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย
ในระบบบริการสุขภาพที่เชื่อมโยงทั้งจากโรงพยาบาล
บ้าน และชุมชน

-
-
-
-
-

“คนใช้หมดแล้วกำ ฟี้หมีว”

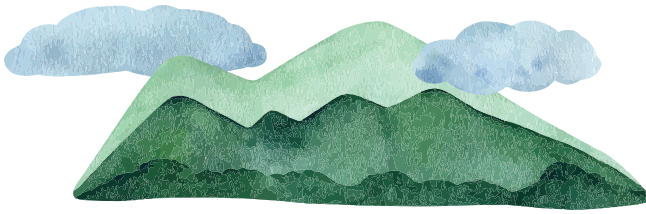
หมอน้อย หรือแพทย์หญิงวิรยา เป็นแพทย์ดูแลผู้ป่วยระดับประคองไฟแรงวัย ๓๑ ปี ทำงานในโรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัดทางภาคเหนือที่รายล้อมไปด้วยวิวภูเขาสวยงาม เธอโผล่ศีรษะออกมาจากห้องเพื่อคุยกับนางพยาบาลหน้าห้องตรวจ พยาบาลหมีหันมายิ้มให้แพทย์หญิง

“หมดแล้วเจ้า”

น้อยแสดงสีหน้าสงสัย “แล้วคุณแสนหอมไม่มาเหรอ”

“เมื่อกี้พี่โทรหาสามีคุณแสนหอมแล้ว โทรไม่ติดค่ะ ตอนนี่ก็ไม่น่ามาทันแล้วล่ะค่ะ”

หมอน้อยพยักหน้ารับทราบ ก่อนจะกลับเข้าไปนั่งที่โต๊ะตรวจ น้อยนั่งนิ่งครุ่นคิดถึงเคสที่เธอถามถึงไปเมื่อครู่ แสนหอมคือผู้ป่วยหญิงวัย ๒๙ ปี เธอได้รับการวินิจฉัยเมื่อสองปีก่อนด้วยโรคมะเร็งปากมดลูกระยะลุกลาม เมื่อครั้งที่แสนหอมนอนอยู่ที่โรงพยาบาล น้อยได้รับการปรึกษาให้ไปช่วยปรับยาแก้ปวด เนื่องจากก้อนมะเร็งขนาดใหญ่ลุกลามไปที่อวัยวะหลายส่วนในอุ้งเชิงกราน ทำให้อาการปวดของแสนหอมนั้นยากที่จะจัดการ หมอน้อยได้ใช้องค์ความรู้ที่เธอร่ำเรียนมาปรับยาให้แสนหอมจนกระทั่งคุมอาการปวดได้ดี และยังได้ทำความรู้จักกับเธอในมิติอื่นๆ เช่นกัน

นุ้ยได้ทราบว่าแสนหอมแต่งงานกับสามีตั้งแต่อายุ ๑๙ ปี และมีลูกชายด้วยกันสองคน บ้านของเธออยู่บนภูเขาที่ต้องใช้ระยะเวลาเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์นานกว่าสามชั่วโมง ทุกครั้งที่เธอมีนัดที่โรงพยาบาล แสนหอมต้องซ้อนมอเตอร์ไซด์ที่สามีเป็นคนขี่ ทั้งๆ ที่ตนก็เป็นโรคมะเร็งปากมดลูกอยู่แล้ว นุ้ยไม่อยากจะจินตนาการถึงความเจ็บปวดที่แสนหอมต้องพบเจอทุกครั้งที่ต้องขับผ่านถนนทางลูกรัง หลังจากที่คุณภาพของแสนหอมเริ่มทรุดลง สามีของเธอจะเป็นคนที่ยารับยามอร์ฟินแทนเสมอ แต่มีช่วงหลังมานี้ที่เขาเริ่มขาดนัดบ่อย ไม่มาตามนัด และล่าสุดที่พยาบาลหิวแฉ่งก็คือ ไม่สามารถโทรติดต่อได้

นุ้ยสามารถปล่อยผ่านเรื่องนี้ไปก็ได้ เพราะถือว่าผู้ป่วยขาดการติดต่อ ทำให้ไม่สามารถดูแลรักษาได้ต่อเนื่อง แต่ด้วยหัวใจของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และความเป็นห่วงว่าผู้ป่วยจะไม่ได้รับยาแก้ปวดอย่างสม่ำเสมอจนอาจจะทำให้คุณภาพชีวิตไม่ดี นุ้ยจึงตัดสินใจเธอต้องทำอะไรสักอย่าง

นุ้ยเดินกลับออกมาหาพยาบาลหิว “ช่วยหาให้หน่อยได้มั๊ยคะที่บ้านของแสนหอมอยู่ใกล้กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอะไร”

“ได้ค่ะหมอ” หิวรับคำสั่งของหมอนุ้ยอย่างกระตือรือร้น

ภารกิจติดตามแสนหอมได้เริ่มต้นขึ้น เสียงโทรศัพท์ของสำนักงาน
กลุ่มงานการพยาบาลชุมชนดังขึ้น นั้บดาว พยาบาลเยี่ยมบ้านผู้มากประสบการณ์
เดินตรงเข้ามาทักทาย “สวัสดีค่ะ กลุ่มงานการพยาบาลชุมชนค่ะ”

“พี่นั้บดาวไหมคะ”

นั้บดาวจำเสียงปลายสายได้ในทันที เพราะเป็นคนที่ได้ติดต่อประสานงาน
กันบ่อยครั้ง “ใช่แล้วเจ้า น้องหมีว มีอะไรให้พี่รับใช้”

“แหม พี่ก็พูดเกินไป จะมาให้พี่มารับใช้หมีวได้ยังไงล่ะคะ”

นั้บดาวหัวเราะ “ว่ายังไง จะให้พี่ช่วยอะไร”

“หมอนุ้ยอยากให้อาจารย์ รพ.สต. ที่ใกล้บ้านคนไข้ที่ชื่อว่า แสนหอม ค่ะ”

“ได้เลย บอกเลข HN มา” นั้บดาวพิมพ์รหัสประจำตัวผู้ป่วยตามที่หมีวบอก
“จากที่อยู่ตามนี้ รพ.สต. ที่อยู่ใกล้ที่สุดจะเป็น รพ.สต. บ้านม่อนเหนือ เดี่ยวพี่ส่ง
เบอร์ติดต่อไปให้นะ”

“ขอบคุณค่ะพี่ มีอีกเรื่องที่ยากจะถามพี่นั้บดาวด้วยค่ะ บ้านของ
คนไข้อยู่บนยอดดอยสูง แต่พื้นที่ยังอยู่ในเขตเยี่ยมบ้านของโรงพยาบาลเรา เรา
สามารถไปเยี่ยมบ้านคนไข้ได้ไหมคะ”

“ได้สิ ไม่มีปัญหา” นั้บดาวเปิดดูตารางเยี่ยมบ้าน “หมีวอยากให้พี่ลงเยี่ยม
เมื่อไหร่”

“หมอนุ้ยบอกว่าภายในหนึ่งอาทิตย์นี้ค่ะพี่”

นับดาวสุดปาก “อาทิตย์นี้ควพี่แน่นมากเลยนะ”

“แต่คนไข้เป็นมะเร็งปากมดลูกขาดนัดไป โทรติดต่อก็ไม่ได้ หมอนุ้ยเลยกังวลว่าผู้ป่วยจะขาดยาแก้ปวดนะค่ะ กว่าจะปรับกันจนหายปวดได้ยากมากๆ เลย” น้ำเสียงของหมิวฟังดูอดอ้อน ทำให้นับดาวใจอ่อนเพราะรู้สึกสงสารคนไข้

“โอเค โอเค ก่อนจะนัดเยี่ยมได้พี่ต้องติดต่อคนไข้ให้ได้ก่อน เดียวพี่จะลงประสานไปทาง รพ.สต. ให้นะ”

“ขอบคุณพีนับดาวมากๆ เลยนะค่ะ”

หลังจากที่พยาบาลหมิววางสายไป นับดาวก็รีบทำการโทรติดต่อหาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทันที เสียงรอสายดังอยู่พักหนึ่ง ปลายสายก็กดรับ

“สวัสดีครับ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านม่อนเหนือครับ”

“สวัสดีค่ะ พยาบาลนับดาวจากกลุ่มงานการพยาบาลชุมชนนะค่ะ พี่มีเรื่องอยากขอรบกวนนิดนึงค่ะ”

หลังจากวางสายจากนับดาว อาทิตย์ นักวิชาการสาธารณสุขหนุ่มประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านม่อนเหนือก็หมุนเก้าอี้หันมามองทุกคนในห้องทำงาน “อ้ายสิงห์ คุณหมอ Palliative ฝากติดตามเคสนางแสนหอมครับผม”

“แสนหอม แสนหอม...” สิงห์ บุรุษพยาบาลอาวุโสที่ทำงานในพื้นที่นี้มานานกว่าสิบห้าปีพูดทบทวนชื่อ ก่อนจะร้องอ้อออกมาดังลั่น “แสนหอมที่เป็นมะเร็งปากมดลูกระยะสุดท้ายใช่มั๊ย”

“ใช่แล้วครับพี่ คุณหมอเขาบอกว่าคนไข้ขาดน้ำรับยา โทรติดต่อกี่ไม่ได้”

“ไม่แปลกใจหรอก บ้านที่แสนหอมอยู่มันอัปสัญญาณ ไฟฟ้าก็ติดๆ ดับๆ ไม่รู้ว่าผ้าของแสนหอมได้ซาร์จโทรศัพท์มือถือบ้างรึเปล่า” ที่สิงห์สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ทันทีก็เป็นเพราะเขาชำนาญพื้นที่แถวนี้เป็นอย่างดี “เดี๋ยวพี่โทรหาผู้ใหญ่บ้านให้”

บรรยากาศยามพลบค่ำของบ้านม่อนเหนือ แสงอาทิตย์ยามเย็นฉาบเป็นสีส้มทั่วท้องฟ้า ตัดกับเงาของยอดไม้ใหญ่และไม้กางเขนบนหลังคาของโบสถ์คริสต์ ลุงหนุ่ม ผู้นำชุมชนและผู้ใหญ่บ้านวัย ๕๘ ปี กำลังเพลิดเพลินอยู่กับการเดินชมสวน ลีนี่กำลังออกผล เสียงโทรศัพท์ของลุงหนุ่มดังขึ้นขัดอารมณ์สุนทรีย์ แต่เขาไม่ใช่คนประเภทไม่รับสายโทรศัพท์ ด้วยความเป็นผู้นำชุมชนมาเกือบทั้งชีวิต เขาต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือลูกบ้านอยู่เสมอ หม่อมหทัยโทรศัพท์ออกมาดูชื่อคนโทรเข้า ยิ้มออกมาบ้างๆ ก่อนจะกดรับสาย

“ว่ายังไงครับ หมอสิงห์”

“ป้อหลวง* รู้จักนางแสนหอมรีเปล่าครับ”

“รู้จักสิ บ้านแสนหอมอยู่ถัดจากสวนลั่นจีของฉันไปนี่เอง มีอะไรรีเปล่า”

“ดีเลย ฝากป้อหลวงแวะไปดูแสนหอมให้หน่อยได้มั๊ย พอดีคุณหมอที่โรงพยาบาลเขาบอกว่าแสนหอมขาดน้ำไม่มารับยา ติดต่อตัวของแสนหอมก็ไม่ได้”

ลุงหนุ่มตอบรับในทันที “จะออกไปหาเดี๋ยวนี้ละ”

หลังจากวางสายโทรศัพท์ ลุงหนุ่มก็ไม่รอช้า กระโดดขึ้นคร่อมรถจักรยานยนต์คันเก่งแล้วเร่งเครื่องขับไปบนถนนที่ขึ้นเนินสูงชัน

เมื่อลุงหนุ่มมาถึงบ้านของแสนหอม แสงอาทิตย์ยามเย็นก็แทบจะหมดไปแล้ว บ้านของแสนหอมเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวหลังเล็ก หลังคามุงสังกะสีที่ทิ้งเก่าและผุพัง แสงสว่างภายในบ้านของแสนหอมมาจากหลอดไฟเพียงแค่หลอดเดียวเท่านั้น ลุงหนุ่มก้าวลงจากรถมอเตอร์ไซด์แล้วเดินเข้าไปใกล้บ้านที่เงียบสงัดราวกับไม่มีคนอยู่

“แสนหอม แสนหอมอยู่ไหม” ผู้ใหญ่บ้านวัยกลางคนตะโกนเรียก

*ป้อหลวง : ภาษาเหนือของคำว่า ผู้ใหญ่บ้าน

“อยู่” เสียงที่ตอบกลับมาคือเสียงของผู้ชาย หลังจากนั้นไม่นาน ชี ชายหนุ่มวัย ๓๐ ปีผู้เป็นสามีของแสนหอมก็เดินออกมาจากบ้าน สีหน้าของเขาดูเหนื่อยและวิตกกังวล

“ค่อยยังชั่ว” ลูกหนุ่มถอนหายใจออกมาอย่างโล่งใจ “รู้มั้ยว่าหมอจากโรงพยาบาลโทรมา บอกว่าวันนี้ไม่ไปตามนัดของหมอ โทรไปก็ไม่รับสาย”

“โทรศัพท์มือถือของผมนั้นเสียครับ” ชีหันกลับไปมองที่บ้าน “แล้วอีกอย่างแสนหอมดูไม่ค่อยไหวแล้วครับ ผมไม่อยากทิ้งเมียไปไหน ไปโรงพยาบาลทีก็ไกลร่อยากีนาน”

“ฉันท้าใจเลยละ” ลูกหนุ่มชะเง้อชะแหม่งมองไปทางบ้าน “ขอเข้าไปดูหน่อยได้มั้ย”

“ได้ครับ”

ชีเดินนำลูกหนุ่มเข้าไปในบ้าน ภายในบ้านไม้หลังเก่าหลังนั้นมีเพียงสิ่งของและเสื้อผ้าเพียงไม่กี่ชิ้นเท่านั้น บริเวณกลางบ้านคือบริเวณที่นางแสนหอมนอนอยู่ เธอนอนอยู่บนฟูกบางๆ ใกล้กันนั้นมีถุงใส่ยาและซองยาวางเอาไว้อยู่ ร่างกายของแสนหอมผ่ายผอม ใบหน้าลึกละบองบอกถึงสภาวะขาดน้ำและอาหาร และที่สำคัญสีหน้าของเธอดูเจ็บปวด มือของแสนหอมวางอยู่บนท้องน้อยซึ่งเป็นบริเวณที่สร้างความเจ็บปวดมากที่สุดของเธอ

“ยาแก้ปวดที่หมอให้ใกล้หมดแล้วครับ” ชิมองแสนหอมด้วยความเป็นห่วง “ตอนนี้แสนหอมกินยาทางปากได้ยากมากๆ เลย กลืนอะไรไม่ค่อยลงแล้ว กำลังเครียดอยู่ว่าถ้ากินยาแก้ปวดไม่ได้จะทำไม”

“เรียกรถฉุกเฉินให้พาไปโรงพยาบาลดีไหม” ลุงหนุ่มเสนอ

“ไม่ไปค่ะ” แสนหอมพูดออกมาด้วยน้ำเสียงที่เบาหวิว ทำให้ลุงหนุ่มกับซีหันไปมอง “ไม่อยาก...ไปโรงพยาบาล...แล้วค่ะ”

“แสนหอมอยากอยู่ที่บ้านจนถึงวันสุดท้ายครับ” ชีพูดเสริม

ผู้ใหญ่บ้านยืนครุ่นคิดอยู่พักหนึ่ง “เอาอย่างนี้ ฉันจะประสานให้หมอลงมาเยี่ยมบ้าน ชีสะดวกให้เยี่ยมวันไหน”

“มาเยี่ยมได้หรือครับ” สีหน้าของชีดูมีประกายแห่งความหวัง

“ได้สิ ฉันประสานงานกับ รพ.สต. เป็นประจำอยู่แล้ว หมอจากโรงพยาบาลใหญ่ก็อาจจะลงมาเยี่ยมเพื่อหาทางจัดการอาการให้แสนหอมได้สุขสบายด้วย ดีไหม”

ชายหนุ่มยิ้มกว้างแล้วพยักหน้า “ได้ครับ หมอสะดวกเมื่อไหร่ มาเยี่ยมได้ตลอดเลยครับ”

สามวันต่อมา หมอญ้อย พยาบาลหมีว และพยาบาลนับดาว ได้ขึ้นรถตู้เดินทางมายังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านม่อนเหนือ โดยที่มีพยาบาลสิงห์และลุงหนุ่มรออยู่

“บอกเลยว่ารถคันนี้ขึ้นไปบ้านแสนหอมไม่ไหว” ลุงหนุ่มชี้ไปที่รถตู้ที่มาจากรโรงพยาบาล ก่อนจะหันไปมองหมอญ้อย “หมอขึ้นหลังรถกระบะไหมมัย”

แพทย์หญิงยิ้มกว้าง “ไหวแน่นอนอยู่แล้วค่ะ แค่นี้สบายมาก”

“ถ้าอย่างนั้นก็ไปกันเลย”

หมีว สิงห์ และนับดาวช่วยกันถือกล่องใส่อุปกรณ์ตรวจร่างกายและวัดสัญญาณชีพ รวมไปถึงกล่องใส่ยาที่จำเป็นสำหรับการควบคุมอาการในผู้ป่วยระดับประคองขึ้นไปยังหลังรถกระบะ ระหว่างสองข้างทางที่รถของลุงหนุ่มขับผ่าน หมอญ้อยได้รับชมบรรยากาศและวิถีชีวิตของคนบนดอยที่นานๆ ครั้งเธอจะได้สัมผัสลมเย็นของอากาศบริสุทธิ์ที่พัดผ่านใบหญ้า ย่ำเตือนให้เธอไม่ลืมว่าทำไมเธอถึงได้เลือกเป็นแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและแพทย์ดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง

เมื่อมาถึงที่บ้านของแสนหอม หมอญ้อยเห็นว่ามีบาทหลวงจากโบสถ์คริสต์และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงอีกสองคนยืนรออยู่หน้าบ้าน ทิมเยี่ยมบ้านลงจากรถกระบะและเดินตรงเข้าไปข้างในบ้านหลังเล็กที่เคยเจียบเจียบ แต่บัดนี้คับคั่งไปด้วยผู้คนที่มาเพื่อเป้าหมายเดียวกัน นั่นก็คือการเยียวยาทั้งทางร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ

หมอนุ้ยนั่งลงบนพื้นข้างฟูกที่หญิงสาวนอนอยู่ เธอดูผ่ายผอมกว่าตอนที่แพทย์หญิงเคยเจอที่หอผู้ป่วย ผิวหนังของเธอแทบจะเหลือแค่หุ้มกระดูกเท่านั้น

“แสนหอมคงปวดมากเลยใช่ไหม ไม่เป็นไรนะคะ หมอมาช่วยแสนหอมแล้วนะ”
แสนหอมน้ำตาคลอ รวาก็บได้เห็นแสงสว่างจากสรวงสวรรค์

ภายในห้องประชุมเล็กของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านม่อนเหนือ ทีมเยี่ยมบ้านทุกคนรวมไปถึงผู้ใหญ่บ้านได้มาประชุมวางแผนการดูแลผู้ป่วยร่วมกันอีกครั้งหลังจากการเยี่ยมบ้านเสร็จสิ้นแล้ว

หมอนุ้ยเริ่มทำการสรุปเป็นคนแรก “เรื่องอาการปวดของแสนหอม หมอเปลี่ยนจากยามอร์ฟินชนิดกินมาเป็นมอร์ฟินให้ต่อเนื่องทางใต้ผิวหนัง ผ่านเครื่องให้ยาใต้ผิวหนังอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมอจะทำการผสมยาในไซริงค์เอาไว้ให้ แต่ต้องมีคนที่คอยช่วยมอนิเตอร์เรื่องยา และช่วยสอนให้สามีของแสนหอมดูแลเรื่องการเปลี่ยนยาและสังเกตความผิดปกติต่างๆ”

“เดี๋ยวผมดูแลเรื่องนี้ให้ครับ แล้วก็จะส่งคนไปเอายาที่หมอลงมาที่นี่ด้วย”
สิ่งห่อหุ้มด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

อาทิตย์ยกมือขึ้น “ผมจะประสานให้ผู้ดูแลผู้ป่วยในชุมชนกับ อสม. แวะเข้าไปดูอาการของแสนหอมทุกวัน อย่างน้อยวันละหนึ่งครั้ง แต่ถ้าแสนหอมมีอาการปวดควบคุมไม่ได้ ผมต้องประสานไปที่ใครครับ”

“แจ้งมาที่ไลน์ของหน่วยประคับประคองได้เลยค่ะ” พยาบาลหิวตอบ “จะมีหิว กับหมอน้อยแล้วก็หมอเวรที่ช่วยกันรับเรื่อง แล้วก็บอกวิธีการจัดการอาการเบื้องต้นให้ค่ะ”

“ผมโทรหาลูกชายทั้งสองคนของแสนหอมให้แล้ว” ผู้ใหญ่บ้านพูดเสริมขึ้นมาในที่ประชุม “เด็กสองคนนั้นกำลังทำเรื่องลาเรียน จะรีบกลับมาเยี่ยมแม่ภายในวันสองวันนี้ บาทหลวงก็จะเข้าไปเยี่ยมหาแสนหอมที่บ้านบ่อยๆ แต่ถ้าฉุกเฉินเร่งด่วนมากจริงๆ แสนหอมดูทุกข์ทรมานมาก ก็โทรเรียก ๑๖๖๙ ได้เนอะหมอ”

“ได้ค่ะ ถ้าเราจัดการอาการกันที่บ้านไม่ได้จริงๆ ก็คงต้องคุยกับแสนหอมว่า ให้มาโรงพยาบาลเพื่อจัดการอาการให้ดีกว่า” แพทย์หญิงมองคนในทีมทุกคนแล้วยิ้มออกมาสบายใจ “แต่หมอเชื่อค่ะว่าด้วยศักยภาพของทีมเราในตอนนี้ คนไข้จะสามารถอยู่ที่บ้านได้อย่างสุขสบาย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีจนถึงวาระสุดท้ายได้อย่างแน่นอน”

ทุกคนในที่ประชุมต่างยิ้มให้กัน ความเหนื่อยล้าจากการเดินทางหายไป เป็นปลิดทิ้ง **ภารกิจนี้ทำให้ทุกคนได้เห็นว่าการที่ได้ช่วยเหลือให้คนไข้ได้ตายดีอย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่ได้มีคุณค่าน้อยไปกว่าการรักษาให้คนไข้หายจากตัวโรคเลย ความสำเร็จไม่ได้เกิดจากหมอน้อยเพียงคนเดียว หากแต่เกิดจากทีมสุขภาพทุกทีมที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน เชื่อมโยงบริการสุขภาพในระดับต่างๆ ได้อย่างเข้มแข็ง**

สิบวันต่อมา แสนหอมได้จากไปอย่างสงบ ท่ามกลางสายลมหนาวพัดโชย
แผ่วเบา แต่ทว่าอบอุ่นไปด้วยความรักจากครอบครัว และคนในชุมชนบ้านม่อนเหนือ
ที่เธออยู่อาศัยมาทั้งชีวิต

ตอนที่ ๕

...หอพักใจ...

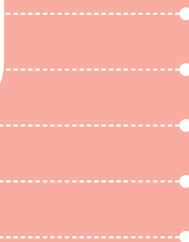

หนึ่งในการตายดี

คือการได้ใช้เวลาที่เหลืออยู่ในสถานที่ที่ต้องการ

หากต้องการใช้เวลาในวาระสุดท้ายที่บ้าน

การดูแลแบบประคับประคองสามารถทำให้เกิดขึ้นได้

“เฮียเบนซ์คะ หนูมีเรื่องอยากปรึกษาคะ” หญิงสาวที่ชื่อว่าพลอยเปิดประตูเข้ามาในห้องทำงานของเบนซ์ ชายวัย ๔๑ ปี ผู้เป็นเจ้าของหอพักแห่งนี้ เบนซ์ละสายตาขึ้นจากโทรศัพท์มือถือในมือ มองหญิงสาวที่มาหาเขาด้วยสีหน้าไม่สບอารมณ์เท่าไรนัก ตั้งแต่รับมรดกเป็นกิจการหอพักแห่งนี้มาจากป้า เขาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการนั่งอยู่ที่ออฟฟิศเพื่อรับเรื่องแก้ปัญหาหลายสิ่งหลายอย่างให้กับคนเช่าพัก และหลายครั้งที่เรื่องราวเหล่านั้นใหญ่โตจนกลายเป็นการโต้เถียงกันไปมา เรื่องจ่ายเงินไม่ตรงเวลาบ้าง ส่งเสียงรบกวนห้องข้างๆ บ้าง เรื่องทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทางบ้าง สิ่งของพังเสียหายบ้าง ทำให้เบนซ์มีสีหน้าบอกรับไม่รับเสมอเมื่อมีใครมาเรียกหา

“ว่าไง” เบนซ์ถามเสียงแข็ง

“คุณพ่ออยากกลับมาเสียชีวิตที่นี่คะ”

“ฮะ” เบนซ์ถึงกับนั่งตัวตรง นี่เป็นเรื่องใหม่ที่เขาเพิ่งเคยได้รับ “หมายความว่ายังไง เฮียไม่เข้าใจ”

“คุณพ่อบอกว่าเขาไม่อยากอยู่โรงพยาบาลนานกว่านี้แล้วคะ เขาบอกว่าเขาทรมาณ” พลอยยกมือขึ้นเช็ดน้ำตาที่หางตา “คุณพ่ออยากกลับมาใช้เวลาวาระสุดท้าย ในที่ที่เขาสบายใจคะ”

เบนซ์ได้ฟังแล้วถึงกับนั่งอึ้ง ไม่ใช่เพราะว่าเขาไม่รู้จักพ่อของพลอย แต่เป็นเพราะเขาไม่แน่ใจว่าการกลับมาตายนอกโรงพยาบาลจะสามารถเกิดขึ้นได้อย่างไร

พ่อของพลอยชื่อว่าลุงแดง เขาทำงานให้บ้านของเบนซ์ตั้งแต่เบนซ์จำความได้ ลุงแดงเป็นคนที่จะช่วยทำงานจิปาละทุกอย่างภายในบ้าน เป็นคนยกของ คนสวน คนขับรถ เป็นผู้ช่วยคนสำคัญที่ทำให้ป้าสร้างหอพักนี้ขึ้นมาได้สำเร็จ ลุงแดงเป็นคนที่ป้าสนิทและไวใจมากจนกระทั่งยกห้องที่หอพักให้หนึ่งห้อง และป้ายังอนุญาตให้ลุงแดงสามารถนำครอบครัวของเขามายอยู่อาศัยในห้องนั้นด้วยกันได้ตลอด แลกกับการที่ลุงแดงจะต้องช่วยเหลืองานของตระกูลนี้ไปเรื่อยๆ ถึงแม้ว่าป้าของเบนซ์จะเสียชีวิตไปแล้วเมื่อห้าปีก่อน แต่ลุงแดงก็ยังคงยืนหยัดที่จะรับใช้งานจิปาละให้เบนซ์ผู้เป็นลูกชายคนโตของเจ้านายคนเก่าต่อไป

จนกระทั่งเมื่อหกเดือนก่อน ในขณะที่ลุงแดงกำลังตัดหญ้าที่หน้าหอพัก เขาเกิดอาการหน้ามืดหมดสติไป แพทย์ตรวจพบว่าลุงแดงมีการบีบตัวของหัวใจที่ต่ำมาก หลังจากนั้น สุขภาพของลุงแดงก็ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป แม้แต่การก้าวเดินบนพื้นราบ หรือใช้ชีวิตประจำวันทั่วไป เขาก็หายใจหอบเหนื่อยแทบจะตลอดเวลา โชคดีที่ลุงแดงมีพลอย ลูกสาวที่ปัจจุบันทำงานขายของออนไลน์ช่วยดูแล

หนึ่งอาทิตย์ก่อน ลุงแดงหมดสติอีกครั้งจากภาวะหัวใจล้มเหลวและติดเชื้อในกระแสเลือด เบนซ์เตรียมใจมาในระดับหนึ่งแล้วว่ามันน่าจะเป็นการไปโรงพยาบาลครั้งสุดท้าย แต่ไม่เคยคิดมาก่อนเหมือนกันว่าลุงแดงอาจจะกลับมาเสียชีวิตที่หอพักของเขา

“พลอย เฮียขอพูดตามตรงนะ” เบนซ์เอ่ยด้วยสีหน้าจริงจัง “ถ้าลุงแดงตายห้องพักห้องนั้น เฮียก็ต้องปล่อยให้คนอื่นเช่าต่อ เข้าใจที่เฮียพูดใช่ไหม”

พลอยสะอื้นเล็กน้อย แต่ก็พยักหน้าเข้าใจ “คะเฮีย ถ้าเฮียไม่สะดวก พลอยก็เข้าใจคะ”

“แล้วอีกอย่าง หอพักก็ไม่ได้มีอุปกรณ์อะไรเลย สถานที่ไม่เหมาะที่จะเอาคนป่วยหนักกลับมา”

หญิงสาวนิ่งเงียบไป เบนซ์ถอนหายใจเบาๆ “ลุงแดงเป็นยังไงแล้วบ้างล่ะ”

“วันนี้อาการยังทรงๆ อยู่คะ แต่คุณหมอบอกว่าพ่อยังหายใจด้วยตัวเองไม่ได้ ต้องใส่ท่อช่วยหายใจไปเรื่อยๆ แล้วก็ยังลดยากระตุ้นความดันไม่ได้เลยคะ หัวใจของพ่ออ่อนแอลงมาก”

ชายเจ้าของหอพักครุ่นคิดอยู่พักหนึ่ง “วันนี้เฮียจะเข้าไปเยี่ยม”

หลังจากที่เบนซ์จัดการธุระต่างๆ เรียบร้อยแล้ว เขาขับรถไปยังโรงพยาบาล
ที่ลุงแดงรักษาตัวอยู่ เบนซ์เดินผ่านทางเดินที่นำไปสู่หอผู้ป่วยวิกฤติอายุรกรรม
มันทำให้เขานึกถึงตอนที่ป้าของเขาป่วยด้วยโรคเส้นเลือดในสมองแตก ครอบครัว
ของเบนซ์ไม่เคยพูดคุยกันเรื่องการเตรียมตัวเวลาที่มีใครเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต เพราะ
พวกเขามองว่าเป็นลางร้าย เมื่อเวลานั้นมาถึง สิ่งที่ครอบครัวของเบนซ์ตัดสินใจทำ
คือยื้อชีวิตป้าให้ถึงที่สุด เพราะนี่คือสิ่งที่พวกเขาเข้าใจว่าดีที่สุดที่ได้ ทำได้ สุดท้ายแล้ว
ป้าก็เสียชีวิตหลังจากที่นอนโรงพยาบาลยาวนานกว่าสองเดือน ก่อนที่ป้าจะจากไป
ป้าเคยเขียนลงในกระดาษด้วยตัวหนังสือขยุกขยิกว่า ‘ขอ กลับ หอพัก’ ซึ่งในตอน
นั้นเบนซ์ตีความว่าพ่อน่าจะเป็นห่วงหอพักจึงบอกให้เบนซ์กลับไปดูแล

เบนซ์เดินมาถึงหอผู้ป่วยวิกฤติ แล้วเขาก็ได้เห็นลุงแดงผ่านทางกระจกกันห้อง
ลุงแดงกำลังนอนหลับ มีท่อช่วยหายใจ รอบเตียงเต็มไปด้วยขวดยาและสายน้ำเกลือ
ระโยงระยาง ภาพนี้คล้ายคลึงกับภาพสุดท้ายของป้าในความทรงจำของเขาเหลือเกิน

“ญาติคนไหนคะ” พยาบาล ICU เดินเข้ามาหาเบนซ์ ทำให้เขาสะดุ้ง
ตกใจเล็กน้อย

“เดี๋ยวนี้ครับ” เบนซ์ชี้มือไปทางลุงแดง

“รบกวนสวมเสื้อคลุมก่อนเข้าเยี่ยมนะค่ะ”

“ไม่เป็นไรครับ ผมยินดีตรงนี้ก็ได้อะครับ” เบนซ์พยักหน้าให้พยาบาล เป็นเชิงขอบคุณ พยาบาลมองเขางงๆ ก่อนจะผละเดินออกไปทำงานของเธอต่อ เบนซ์ ยืนมองลงแดงผ่านกระจกเงาๆ อีกพักหนึ่ง ณ ช่วงเวลานี้เองที่ทำให้เขาคิดอะไร บางอย่างขึ้นมาได้

หรือว่าเขา จะตีความสิ่งที่พ่อเขียนผิดไป...

คืนวันนั้น เบนซ์ตัดสินใจขอพลอยเข้าไปดูห้องของลงแดง ภายในห้อง นั้นไม่ได้ต่างจากห้องในหอพักห้องอื่นๆ ของใช้ในครัวเรือนต่างๆ ถูกจัดวางไว้ เป็นสัดส่วน พื้นถูกทำความสะอาดไว้อย่างดี ถึงห้องจะไม่ใหญ่มาก แต่เบนซ์ รับรู้ได้ถึงความรักที่เจ้าของห้องมีต่อพื้นที่แห่งนี้ เบนซ์หันมองไปทางขวามือ พบว่า บนผนังมีรูปถ่ายเก่าๆ ติดไว้อยู่หลายรูป เบนซ์เดินเข้าไปดูใกล้ๆ พบว่าทุกรูปถ่ายจาก กล้องฟิล์ม เป็นรูปของลงแดงที่กำลังทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับครอบครัวของเบนซ์ เบนซ์ไล่ดูมาจนถึงรูปสุดท้าย เป็นรูปถ่ายคู่ของลงแดงกับป้าของเบนซ์บนพื้นที่ว่างเปล่า ซึ่งพื้นที่ในรูปนั้นได้กลายมาเป็นพื้นที่ตั้งของหอพักแห่งนี้นั่นเอง

เบนซ์ยืนนิ่ง รู้สึกขนลุกตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า

“เฮียเป็นอะไรรีบล่าคะ” พลอยถามอย่างเป็นห่วง ชายเจ้าของหอถึงตัวเอง ออกจากภวังค์แล้วหันไปคุยกับพลอย

“เฮียเห็นว่าลงแดงมีอุปการะดีที่ตัวเยอะมาก คิดไม่ออกเลยว่าถ้าจะเอากลับมาต้องทำยังไง”

“หนูก็ไม่รู้เหมือนกันค่ะ” พลอยตอบเศร้าๆ “แต่วันพรุ่งนี้ คุณหมอประทับ ประคองนัดคุยกับหนู เฮียเบนซ์พอจะสะดวกเข้าไปคุยด้วยกันมั๊ยคะ เพื่อว่ามีอะไร ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับพ่อ”

“เฮียไม่ใช่ญาติสายตรง ตัดสินใจได้หรือ”

“ถึงจะไม่ใช่ญาติสายตรง แต่เฮียคือคนสำคัญของพ่อค่ะ” พลอยซ้อนตามองเบนซ์เป็นเชิงร้องขอ “พรุ่งนี้เราไปด้วยกันนะคะ”

เบนซ์มองพลอยด้วยสีหน้าหนักใจ

วันรุ่งขึ้น เบนซ์ พลอย ร่วมกับพยาบาล ICU และนายแพทย์เกิดพงษ์ แพทย์ระดับประคอง ได้มานั่งพูดคุยกันภายในห้องที่จัดไว้เพื่อการประชุม **ครอบครัว** หลังจากที่แนะนำตัวเองกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว นายแพทย์เกิดพงษ์จึงเริ่ม กระบวนการพูดคุยเพื่อวางแผนการดูแลดูแล

“หมอเข้าใจว่าคุณพลอยได้พูดคุยกับคุณหมอเจ้าของไข้มาแล้ว พอจะสรุป ให้หมอฟังได้ไหมครับว่าตอนนี้คุณพลอยทราบสถานการณ์ตัวโรคของคุณแดงว่า ยังไงบ้าง”

“ได้คุยแล้วค่ะ” พลอยตอบ “คุณหมอแจ้งว่าคุณพ่อเป็นโรคหัวใจล้มเหลว ตอนนี้ก็มีน้ำท่วมปอด ไตวาย แล้วก็ติดเชื้อในกระแสเลือดร่วมด้วยค่ะ แนวโน้มตัวโรค ไม่ค่อยดีค่ะ”

“พอทราบแบบนี้แล้ว มองเป้าหมายการดูแลคุณพ่อไว้ว่ายังเฝ้าข้างครับ”

“ไม่อยากให้ทราบแล้วค่ะ” พลอยตอบอย่างไม่ลังเล “หนูยอมรับได้ถ้าคุณพ่อจะอยู่กับหนูอีกไม่นาน ขอแค่คุณพ่อไม่เจ็บไม่ปวด ไม่ปี้มหัวใจ ไม่ช็อคไฟฟ้าหัวใจค่ะ”

นายแพทย์พยักหน้ารับทราบ

“แล้วก็ถ้าเป็นไปได้ คุณพ่อยากกลับไปใช้เวลาที่เหลือที่หอพักของเจ้านายค่ะ” พลอยหันไปมองหน้าเบนซ์แวบหนึ่ง “แต่หนูเข้าใจค่ะ ว่าคงจะเป็นไปได้ยาก”

“ความจริงแล้วถ้าเจ้าของหอพักสะดวกใจ การพาผู้ป่วยกลับไปดูแลวาระสุดท้ายที่บ้านนั้นเป็นไปได้ครับ” หมอเกิดพงษ์อธิบายเพิ่มเติม “หมอขอสอบถามว่า ระยะทางจากโรงพยาบาลไปจนถึงหอพัก ไกลไหมครับ”

“ประมาณสามสิบนาทีครับ” เบนซ์ตอบ

“ถือว่าไม่ไกลมากนักครับ กระบวนการเบื้องต้นคือหมอจะจัดการอาการไม่สุขสบายของคุณแดงให้ดีขึ้น อาจจะใช้ยามอร์ฟินเพื่อลดอาการปวด เหนื่อยร่วมกับยาอื่นๆ เท่าที่จำเป็น ซึ่งยาเหล่านี้หมอจะปรับให้เป็นในรูปแบบได้ผิวหนังผ่านทางอุปกรณ์ให้ยาได้ผิวหนังแบบต่อเนื่อง ซึ่งผมจะให้พยาบาลมาสอนวิธีการใช้งานอีกครั้งนะคะครับ”

สีหน้าของเบนซ์ดูกังวล “มันใช้ยากมั๊ยครับ ผมไม่มีความรู้เรื่องการแพทย์เลย”

“ไม่ยากเลยครับคุณเบนซ์” นายแพทย์ยิ้มน้อยๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้เบนซ์ “ระหว่างเดินทางออกจากโรงพยาบาล หมอจะคงการช่วยหายใจเอาไว้ และเมื่อถึงที่บ้านแล้วจะมีเจ้าหน้าที่ช่วยนำท่อช่วยหายใจออก และเปลี่ยนไปใช้อ็อกซิเจนผ่านทางเครื่องผลิตอ็อกซิเจน ซึ่งหมอจะประสานกับทางธนาคารอุปกรณ์เอาไว้ให้ะครับ คุณพลอยสามารถไปติดต่อขอยืมหลังจากที่เราพูดคุยกันเสร็จได้เลย”

“คุณพ่อจะมีชีวิตอยู่ต่อได้อีกนานเท่าไรคะ”

“คำถามนี้สำคัญมาก ขึ้นอยู่กับร่างกายของแต่ละบุคคลเลยครับ” นายแพทย์ตอบ “บางคนอาจจะเป็นหลักนาที หลักชั่วโมง หลักวัน ซึ่งหมอประเมินจากตัวโรคของคุณแดงแล้ว คาดว่าน่าจะเป็นหลักวันนะครับ อย่างไรก็ตาม หมอจะโทรติดตามอาการอย่างใกล้ชิดทุกวันอยู่แล้วครับ”

“แล้วถ้าคุณพ่อมีอาการไม่สุขสบายที่บ้านล่ะคะ” พลอยถามเพิ่ม

“หมอจะสั่งยาที่ช่วยจัดการอาการไม่สุขสบายแบบเร่งด่วนที่บ้านในรูปแบบที่เหมาะสมกับคนไข้ เช่น ยาอมใต้ลิ้นลดอาการกระวนกระวาย แล้วก็ให้ช่องทางติดต่อกับทีมประคับประคองด้วยครับ สามารถสอบถามวิธีการจัดการอาการเบื้องต้นได้ตลอด แต่ถ้าจัดการอาการไม่ได้จริงๆ หมอแนะนำว่าสามารถพากลับมาที่โรงพยาบาลได้ แต่แจ้งเป้าหมายกับทีมที่ห้องฉุกเฉินว่าต้องการดูแลแบบประคับประคอง ทีมจะไม่ทำหัตถการกู้ชีพใดๆ ที่สร้างความเจ็บปวดทรมานให้แก่คนไข้ครับ”

“หมอครับ คำถามสุดท้าย ถ้าคนไข้ตายที่บ้านแล้วต้องบอกกับเจ้าหน้าที่ยังไง” เบนซ์ถาม “พอดีว่าผมเป็นเจ้าของหอพัก ผมเลยกังวลเรื่องนี้นิดหน่อย”

“ไม่แปลกหรอกครับที่คุณเบนซ์จะกังวล” นายแพทย์พูดด้วยน้ำเสียงเข้าอกเข้าใจ “สามารถแจ้งตายได้ตามกระบวนการเลยครับ ส่วนหมอจะออกไปรับรองแพทย์ให้ว่าผู้ป่วยเป็นผู้ป่วยดูแลแบบประคับประคอง ประสงค์ดูแลในวาระสุดท้ายที่บ้าน แล้วก็จะปริ้นท์เอกสารสรุปตัวโรคให้ญาตินำติดไปเพื่อเป็นข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ที่รับแจ้งครับ”

หลังจากที่หมอเกิดพียงอธิบายทุกอย่างจบ สีหน้าของเบนซ์ก็พลอยดูสบายใจมากขึ้น ทั้งสองคนมองหน้ากันแล้วพยักหน้า มั่นใจว่าพวกเขาสามารถทำตามสิ่งที่ลุงแดงต้องการเป็นครั้งสุดท้ายได้อย่างแน่นอน

หนึ่งอาทิตย์ต่อมา

พลอยแต่งกายในชุดเดรสสีดำกำลังเก็บกวาดทำความสะอาดห้องของบิดา ผู้ชายหนุ่ม เตรียมที่จะขนย้ายข้าวของออกไปเพื่อคืนห้องให้กับเบนซ์ พลอยเดินเข้ามา ยืนมองรูปถ่ายที่พ่อของเธอติดเรียงรายไว้บนผนังครู่หนึ่ง ก่อนจะทยอยแกะออกทีละรูปอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้สีบนผนังถลอกออกมา ในขณะที่เธอกำลังพับเสื้อผ้า ก็บังเอิญเจอกล่องอยู่นั้น เสียงเคาะประตูก็ดังขึ้น

“ค่า สักครู่นะคะ” พลอยตอบรับ รีบวางของทุกอย่างลงบนพื้นแล้ววิ่งไปเปิดประตู พบว่าคนที่เคาะประตูนั้นคือเบนซ์นั่นเอง “อ้าว เฮียเบนซ์ พลอยกำลังจะเก็บของออกวันนี้แล้วค่ะ น่าจะเสร็จภายในวันพรุ่งนี้นะคะ”

“ไม่ต้อง” เบนซ์พูดขัดขึ้นมาทันที ทำให้พลอยตกใจ “เฮียจะไม่ปล่อยเช่าห้องนี้”

หญิงสาวมีสีหน้าสำนึกผิดขึ้นมาทันที “ต้องขอโทษเฮียด้วยนะคะ เป็นเพราะหนูเอาพ่ามาเสียในห้องนี้...”

“ไม่ใช่เพราะเรื่องนั้น” เบนซ์มองไปรอบๆ ห้อง “เฮียอยากให้ห้องนี้เป็นห้องเก็บความทรงจำของป้ากับลุงแดง”

พลอยเงยหน้าขึ้นมาพบรอยยิ้มของเบนซ์ซึ่งพบเห็นไม่ได้บ่อย เป็นรอยยิ้มที่
เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตา “เฮีย...พูดจริงหรือคะ”

“จริงสิ เฮียจะโกหกทำไมละ ไม่ปล่อยเช่าแค่ห้องเดียว เฮียไม่เสียรายได้
เยอะขนาดนั้นหรอก แล้วถ้าพลอยอยากจะมาอยู่ก็มาได้เลยทุกเมื่อ”

หญิงสาวดีใจจนแทบกระโดด เธอพุ่งตัวเข้าไปโผกอดอีกคนอย่างลื้มตัว
เบนซ์เงอะงะทำตัวไม่ถูกในทีแรก แต่สุดท้ายก็เลื่อนมือขึ้นมากอดพลอยตอบอย่าง
อ่อนโยน

ถ้าเขารู้จักการดูแลประคับประคองเร็วกว่านี้ เขาคงจะเข้าใจความหมาย
ที่ป้าเขียนใส่ในกระดาษในวันนั้น การทำให้ลุงแดงได้จากไปในสถานที่ที่ต้องการ
ได้สำเร็จ ก็เหมือนกับการเติมเต็มช่องว่างในหัวใจของเบนซ์ที่เกิดหลังจากการ
เสียชีวิตของป้าได้เช่นกัน

การดูแลแบบประคับประคอง
ไม่ได้หมายถึงยุติการรักษา หากแต่คือ
การดูแลให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด
ในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ และให้ครอบครัวสามารถ
ก้าวผ่านความสูญเสียได้อย่างดี

พญ.อิสริยา ศิริวรรณกุลธร
แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว โรงพยาบาลนครพิงค์
นักเขียนนวนิยาย และบทโทรทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น 3 อาคารสุขภาพแห่งชาติ 88/39 ถนนวิภาวดี 4 หมู่ที่ 4 ต.จตุรพักตรพิมาน

โทร. 0 2832 9000 โทรสาร 0 2832 9001

www.nationalhealth.or.th